

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра бізнес-аналітики та цифрової економіки

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри бізнес-
аналітики та цифрової економіки
_____ Наталія КАСЬЯНОВА
« ____ » _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(Пояснювальна записка)

здобувача освітнього ступеня «Магістр»

Тема: Аналіз та оптимізація діяльності комерційного банку

Виконав: Яна ОСИПОВА

Керівник: д.т.н., проф. Тамара ОЛЕШКО

Консультанти з розділів:

Розділ 1: д.т.н., проф. Тамара ОЛЕШКО

Розділ 2: д.т.н., проф. Тамара ОЛЕШКО

Розділ 3: д.т.н., проф. Тамара ОЛЕШКО

Нормоконтролер із ЄСКД (ЄСПД):

ст. викладач Юлія ДИЯК

Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра бізнес-аналітики та цифрової економіки
Освітній ступінь «Магістр»
Освітньо-професійна програма «Економічна кібернетика»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки

_____ Наталія КАСЬЯНОВА

« ____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студента: Яна ОСИПОВА

Тема роботи: Аналіз та оптимізація діяльності комерційного банку
затверджена наказом ректора № 1966/ст від 23.09.2021 р.

1. Термін здачі студентом закінченої роботи на кафедру: 06.12.2021
2. Вихідні дані до роботи: наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, фінансова звітність ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»
3. Зміст дослідження:
  - дослідження діяльності банківської системи України, її структури та сутності;
  - аналіз комерційних банків України як важливої складової БС;
  - дослідження сутності та факторів фінансової стійкості та ліквідності банків;
  - аналіз економічного змісту та методів оцінки ефективності діяльності банківських установ;
  - дослідження проблем викривлення фінансової звітності КБ;
  - аналіз інновацій як невід'ємної частини розвитку та вдосконалення банку та банківської системи в цілому;

- аналіз організаційно-економічної характеристики ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»;
- здійснення аналізу основних фінансово-економічних показників та фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»;
- надання рекомендацій щодо оптимізації фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК».

Перелік обов'язкових демонстраційних матеріалів: 10 слайдів

Календарний план

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Позначки керівника про виконання завдань
1	Отримання завдання на кваліфікаційної роботу	01.10.2021	виконано
2	Огляд літератури за темою	04.10.2021	виконано
3	Аналіз банківської системи України	14.10.2021	виконано
4	Значення комерційних банків в банківській системі України	24.10.2021	виконано
5	Економічний зміст аналізу фінансового стану комерційного банку	04.11.2021	виконано
6	Аналіз ринку ERP-систем Методика оцінки фінансового стану комерційного банку	14.11.2021	виконано
7	Аналіз фінансової діяльності ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»	24.11.2021	виконано
8	Аналіз отриманих результатів	31.11.2021	виконано
9	Надання рекомендацій щодо оптимізації діяльності ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»	05.12.2021	виконано
10	Розробка слайдів та написання доповіді	07.12.2021	виконано
11	Попередній захист кваліфікаційної роботи	08.12.2021	виконано
12	Корегування роботи за результатами попереднього захисту	15.12.2021	виконано
13	Остаточне оформлення кваліфікаційної роботи та слайдів	18.12.2021	виконано
14	Підписання відгуку та рецензії	20.12.2021	виконано
15	Захист кваліфікаційної роботи у ДЕК	28.12.2021	виконано

5. Дата видачі завдання: 01.10.2021

Керівник:

д.е.н., професор

_____ Тамара ОЛЕШКО

Завдання прийняв для виконання

_____ Яна ОСИПОВА

РЕФЕРАТ

Осипова Яна Олегівна. Оптимізація управління потоками матеріальних ресурсів у логістичних системах. – Кваліфікаційна робота магістра зі спеціальності 051 «Економіка», ОПП «Економічна кібернетика». Національний авіаційний університет Міністерства освіти і науки України, м. Київ, 2021.

Дипломна робота містить 96 сторінок, 13 таблиць, 32 рисунків, список використаних джерел з 78 найменувань.

Об'єктом дослідження є процес оптимізації фінансового стану комерційного банку.

Предметом дослідження є методи оцінки фінансового стану комерційного банку та шляхи його оптимізації.

Мета дослідження – оптимізувати фінансовий стан комерційного банку.

Практичне значення випускної роботи полягає у тому, що теоретичні і практичні висновки та отримані результати випускної роботи можуть бути використані банківськими установами для підвищення ефективності діяльності.

При написанні роботи використовувалися наступні методи дослідження: дедукція та індукція, аналіз і синтез – для розкриття сутності та визначення сучасних підходів до поняття «фінансовий стан комерційного банку», поєднання кількісного та якісного аналізу ефективності діяльності комерційного банку, групування та порівняння, аналіз рядів динаміки, табличні та графічні методи зображення даних.

Ключові слова: банківська система, фінансовий стан, комерційний банк, показники фінансової діяльності комерційного банку.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1	8
ЗАГАЛЬНА БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ.....	8
1.1 Банківська система України, її структура та сутність	8
1.2 Комерційні банки в Україні як важлива складова БС.....	13
1.3 Сутність та фактори фінансової стійкості та ліквідності банків	20
РОЗДІЛ 2	27
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ І ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ	27
2.1 Економічний зміст фінансового стану комерційного банку	27
2.2 Методи оцінки фінансового стану комерційного банку.....	34
2.3 Проблема викривлення фінансової звітності комерційних банків в Україні та за кордоном.....	40
2.4 Інновації як невід’ємна частина розвитку та вдосконалення банку та банківської системи в цілому.....	44
Висновки до розділу 2.....	52
3.1 Організаційно - економічна характеристика банку ПуАТ “КБ”АкордБанк”	54
3.2 Основні фінансові характеристики діяльності банку ПуАТ “КБ”АкордБанк” та їх аналіз	59
3.3 Шляхи оптимізації фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»	77
Висновки до розділу 3.....	83
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87

ВСТУП

За останнє десятиліття в Україні припинили свою діяльність понад сто банків. Безліч організацій, які обслуговували збанкрутілі кредитні організації, втратили кошти.

Зміна темпів інфляції, спад купівельної спроможності громадян, коливання валютного курсу гривні, та інші економічні чинники сприяють погіршенню зовнішнього економічного середовища вітчизняних організацій. В умовах сучасної економіки для ефективного зростання прибутковості організації слід чітко визначити напрями розвитку організації в короткостроковій та довгостроковій перспективі, знайти внутрішні ресурси та резерви, які сприяють ефективному досягненню цілей. Взаємозв'язок певних напрямів розвитку організації та побудова успішного досягнення поставленої мети за допомогою фінансових ресурсів та інструментів реалізується через фінансову політику організації.

Аналіз фінансового стану дозволяє встановити достовірний минулий та поточний стан організації, оцінити результати її діяльності, а також спрогнозувати майбутній розвиток та визначити ймовірність банкрутства. Крім того, в сучасній економіці фінансовий аналіз набуває все більшого значення у прийнятті стратегічних управлінських рішень, виявленні проблемних зон.

У достовірних результатах фінансового аналізу зацікавлені і самі власники (засновники, акціонери) організації, і наглядові органи, і ділові партнери, кредитори, інвестори. Удосконалення сучасної методології оцінки фінансового стану кредитних організацій, актуалізація та адаптація систем оцінки до української дійсності, практична значущість наукових досліджень у цій галузі свідчать про актуальність обраної теми роботи та розглянуті в ній питання.

Дослідженням питань фінансової діяльності банківських установ займалися такі науковці як Шумпетер Й, Міллер М., Фрейм У.С., Іванов С.В., Костюк В.А., Балабанов І.Т., Лаврушина О., Ткачук В., Рябокін М.В., Кривич

Я.М., Кузьмінов С.В., Васильєва Т., Поліщук А., Єгоричева С.Б., Рац О.М., Яковенко С.Н., Смовженко Т.С.

Для досягнення поставленої мети слід вирішити ряд наступних завдань:

- дослідження діяльності банківської системи України, її структури та сутності;
- аналіз комерційних банків України як важливої складової БС;
- дослідження сутності та факторів фінансової стійкості та ліквідності банків;
- аналіз економічного змісту та методів оцінки ефективності діяльності банківських установ;
- дослідження проблем викривлення фінансової звітності КБ;
- аналіз інновацій як невід’ємної частини розвитку та вдосконалення банку та банківської системи в цілому;
- аналіз організаційно-економічної характеристики ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»;
- здійснення аналізу основних фінансово-економічних показників та фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»;
- надання рекомендацій щодо оптимізації фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК».

Об’єктом дослідження є процес оптимізації фінансового стану комерційного банку.

Предметом дослідження є методи оцінки фінансового стану комерційного банку та шляхи його оптимізації.

Мета дослідження – поліпшити фінансовий стан комерційного банку ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК».

В процесі написання випускної роботи були застосовані такі методи дослідження як дедукція та індукція, аналіз і синтез – для розкриття сутності та визначення сучасних підходів до поняття «фінансовий стан комерційного банку», поєднання кількісного та якісного аналізу ефективності діяльності

комерційного банку, групування та порівняння, аналіз рядів динаміки, табличні та графічні методи зображення даних.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банківських установ в Україні, річна фінансова звітність ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК, офіційні статистичні та звітні матеріали НБУ, наукові статті українських та зарубіжних вчених-економістів, монографічні видання та офіційні ресурси глобальної мережі Інтернет.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ

1.1 Банківська система України, її структура та сутність

Банківська система (БС) (Banking System) - це злагоджена діяльність банків і кредитних інститутів, спрямована на забезпечення механізму міжрегіонального і міжгалузевого перерозподілу грошових коштів, є ключовим механізмом платіжної системи країни. Банківська система, будучи одним з найважливіших ланок ринкової економіки має великий вплив на економічний розвиток держави, так як вона в якості складової частини входить у велику систему - кредитну систему країни, а кредитна система свого часу - в економічну систему країни. Це означає, що діяльність і розвиток банків слід розглядати в тісному зв'язку з виробництвом, обігом та споживанням матеріальних і нематеріальних благ.

В загальному значенні під БС мається на увазі сукупність всіх банків країни та банківських інститутів. За допомогою яких здійснюється мобілізація коштів на надання послуг клієнтам з вкладів і надання кредитів.

У розвитку економіки одним з ключових факторів є ефективне функціонування банківської системи. Українська банківська система пережила серйозні кризи у 1998, 2004, 2008, та 2016-2015 роках. Однозначної відповіді щодо нинішнього стану банківської системи в Україні немає.

З одного боку банки України показують хорошу прибутковість. З іншого ж боку в державних банках якість кредитного портфелю є недостатньо високою.

Якщо враховувати нестабільність економіки в Україні, невизначеність розвитку економічного та політичного курсів в Україні існує великий ризик кризи в банківському секторі.

Враховуючі дані фактори регулярний аналіз фінансового стану банків є дуже важливим та необхідним. Це допоможе вчасно визначати кризоутворюючі

фактори та «слабкі» сторони банківської системи. При вчасному визначенні ризиків можливо вживати відповідні заходи регулювання.

Банківська система є законодавчо визначеною, з чіткою структурою фінансових інструментів, що здійснюють банківську діяльність.

Основна специфіка банківської системи полягає в її функціях:

- створення грошей і регулювання грошової маси;
- трансформаційна функція;
- стабілізаційна функція.

Одна з найбільш важливих функцій банківської системи є створення грошей та регулювання грошової маси. Тобто банки змінюють масу грошей в обігу в залежності від необхідності (зменшують чи збільшують відповідно до попиту).

У банківській системі можна визначити наступні ознаки та властивості:

- У банківську систему не можна механічно включати суб'єкти, що є на ринку, але у підпорядкуванні іншим цілям. БС не є випадковою сукупністю. Вона має чітку структуру, цілі та властивості.

- БС володіє властивостями, характерними для неї самої. БС є специфічна, вона визначається складовими частинами та відносинами, які формуються між ними.

- Окремі складові БС – банки, вони пов'язані таким чином, що при необхідності можуть замінити один одного.

- БС постійно знаходиться в динаміці, ніколи не перебуває в статичному стані. БС завжди доповнюється новими елементами та вдосконалюється. Постійно виникають нові зв'язки. Взаємодії відбуваються між БС та комерційними банками, а також між самими банками.

- БС є системою «закритого» типу. Загалом, її не можна назвати закритою, оскільки БС все ж здійснює взаємодію з зовнішнім середовищем та іншими системами. Також система поповнюється новими елементами. Але оскільки існує банківська «таємниця», і банки не мають права розповсюджувати

інформацію про кошти на рахунках, та їх рух, система все ж вважається закритою.

- БС – саморегулююча система, тобто при зміні економічного середовища, політичної ситуації, система неминуче змінює політику банку.
- БС – керована система. Центральний банк (ЦБ) проводить незалежну грошову-кредитну політику, та підзвітний лише виконавчій владі чи парламенту. Комерційні банки, які є юридичними особами працюють згідно банківського законодавства. Регулювання здійснюється економічними нормативами, які встановлюються ЦБ.

На сьогоднішній день БС представляє собою сферу різноманітних послуг: починаючи від депозитів, кредитів і розрахунково-касових операцій, які визначають основу БС, до сучасних форм грошово-кредитних та фінансових інструментів- лізингів, факторингів, трастів та інших.

Сучасна БС має великі перспективи, і наразі знаходиться лише на процесі становлення.

На рис. 1.1 зображені напрями для розвитку банківського сектору в майбутньому.

зростання рівня концентрації банківського капіталу;
створення умов для збільшення обсягів кредитування реального сектору економіки; організація та забезпечення ефективної діяльності Українського банку реконструкції та розвитку, універсальних та спеціалізованих банків;
стимулювання притоку іноземного капіталу;
зміцнення ресурсної бази комерційних банків;
розвиток конкуренції на ринку банківських послуг;
удосконалення системи нагляду за діяльністю банків;
врегулювання в установленому порядку процедури банкрутства банків;
завершення гармонізації норм бухгалтерського обліку та звітності за міжнародними стандартами та рекомендаціями Європейського Союзу;
удосконалення порядку реалізації заставленого майна з метою захисту інтересів кредиторів;
удосконалення банківського законодавства;
стимулювання зростання обсягів грошових вкладів населення та розширення гарантій збереження цих вкладів тощо.

Рис. 1.1 Напрями для вдосконалення БС в Україні

Українська БС має два рівні (рис. 1.2).

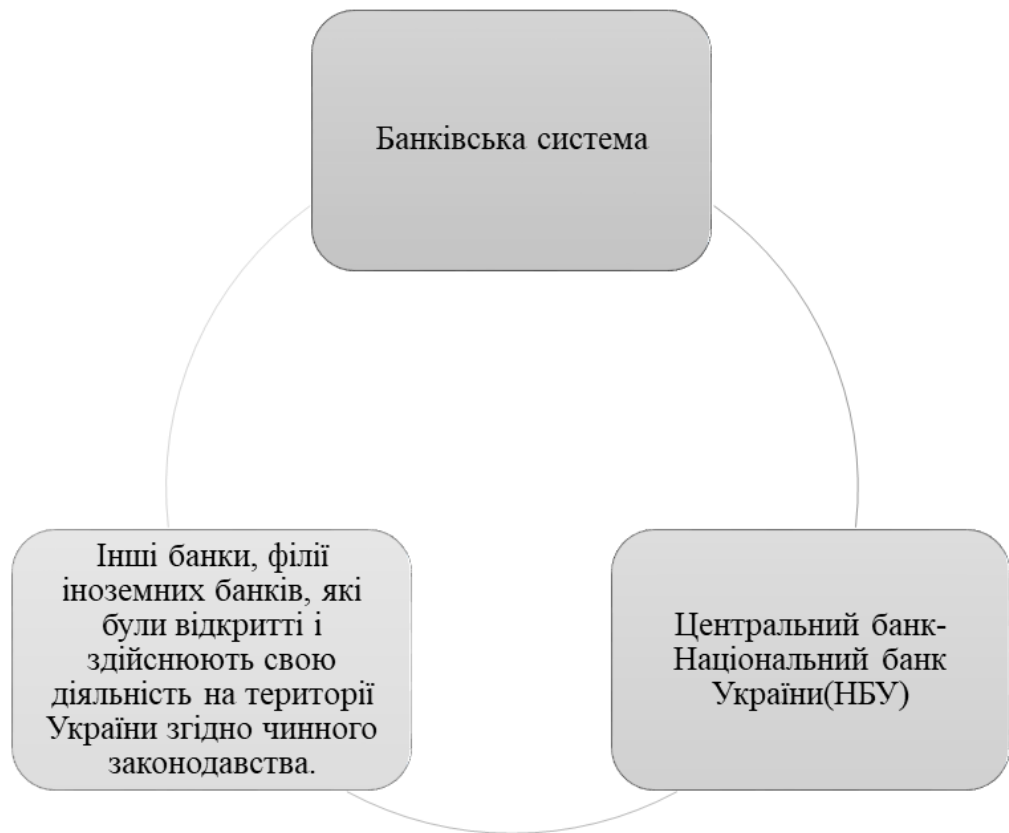

Рис. 1.2 Зображення структури БС в Україні

Задля забезпечення стабільності національної грошової одиниці НБУ є основним координатором кредитних інститутів.

Центральний банк є емісійним центром.

Через функції НБУ проявляється зміст його діяльності. Статутом НБУ передбачені ряд функцій, для забезпечення виконання завдань, що покладені на даний орган управління .

Функції НБУ	брати участь у розробці основних напрямів і тенденцій економічного й соціального розвитку народного господарства України, державного бюджету України, прогнозу грошових доходів і витрат населення;
	розробляти основні напрями єдиної грошово-кредитної політики, відповідно до яких здійснюється регулювання грошового обігу в Україні;
	концентрувати кредитні ресурси, створені за рахунок коштів статутного та інших фондів, залишків коштів державного бюджету, коштів на депозитних рахунках, коштів в обігу та в міжбанківських розрахунках, а також переданих за плату Ощадним банком коштів, які формуються за рахунок вкладів населення;
	продавати й купувати на договірних засадах кредитні ресурси;
	утворювати фонд регулювання кредитних ресурсів банківської системи держави за рахунок частини залучених банками ресурсів і депозитів, визначати розміри формування цього фонду;
	організовувати і проводити інкасацію, перевезення грошових знаків та інших цінностей;
	проводити єдину кредитну політику в державі, встановлювати правила розрахунків і ведення касових операцій, порядок ведення обліку й звітності у банках, визначати розмір плати за залучені з інших банків ресурси, виходячи із загальної процентної політики;
	здійснювати регулювання рівня банківських процентних ставок;
	організовувати касове виконання державного бюджету;
	зосереджувати на рахунках у своїх установах валютні кошти валютного фонду Кабінету Міністрів України, брати участь у розробці зведеного валютного плану, забезпечувати проведення єдиної валютної політики в державі;
здійснювати обслуговування державного боргу, виконувати операції, пов'язані з розміщенням державних позик, їх погашенням і виплатою процентів по них;	
давати дозвіл на утворення комерційних банків за участю іноземних юридичних осіб та іноземних громадян, реєструвати комерційні банки і встановлювати для них економічні нормативи тощо.	

Рис. 1.3 Функції НБУ

НБУ виконує специфічні операції через своє особливе правове регулювання та правове становище.

Згідно до ст. 8 Закону України «Про банки і банківську діяльність» Національний банк виконує операції, які зображені на рисунку 1.4[21].

Рис. 1.4 Операції, які виконує НБУ

Також НБУ також визначає види спеціалізованих банків та порядок набуття банком статусу спеціалізованого [8].

Залежно від розмірів банку, його фінансових взаємозв'язків та напрямів діяльності НБУ призначає системно важливі банки.

До другого рівня банківської системи України належать комерційні банки з різними формами власності, спеціалізації та сфери діяльності.

1.2 Комерційні банки в Україні як важлива складова БС

В БС велику роль відіграють комерційні банки (КБ).

Сучасні КБ мають велику функціональність. Вони виступають акумуляторами основної частки кредитних ресурсів, надають повний спектр

фінансового обслуговування: видача позик, розміщення депозитів, розрахунки, перекази коштів, купівля-продаж та зберігання цінних паперів, іноземної валюти, тощо.

Комерційні банки - активний елемент ринкової економіки. Банки акумулюють кошти юридичних і фізичних осіб і розміщують їх від свого імені на умовах платності, зворотності і терміновості, а також здійснюють розрахунково-касові, комісійно-посередницькі, трастові операції, операції з цінними паперами, кредитними картами, валютою, лізинг, факторинг, страхування, брокерські послуги та інші.

Основна ціль КБ – отримання прибутку.

На даному етапі розвитку БС в Україні можна спостерігати тенденцію розділення функцій та операцій КБ з ціллю універсалізації їх роботи, підвищення ефективності діяльності банків, одержання більших прибутків.

Існують основні, базові функції КБ, проте з метою задоволення потреб клієнтів, кожен із банків визначає сферу своєї діяльності і мають різні набори операцій.

До основних операцій, що виконує КБ можна віднести:

- Посередництво в кредитуванні;
- Посередництво в розрахунках;
- Посередництво в платежах;
- Випуск кредитних знарядь обігу.

Класифікація видів банків:

- за функціональним призначенням банки бувають:
  - емісійні,
  - депозитні
  - комерційні;
- за формою власності банки
  - державні,
  - кооперативні,

- приватні,
- змішані;
- за спеціалізацією банки
  - галузеві,
  - універсальні,
  - промислові,
  - торгові,
  - сільськогосподарські,
  - інвестиційні;
- з виконання спеціальних завдань банки
  - інноваційні,
  - каси взаємодопомоги,
  - страхові функції;
- за територіальною ознакою банки
  - міські,
  - муніципальні,
  - регіональні,
  - міждержавні.

На рисунку 1.5 зображена динаміка змін кількості комерційних банків в Україні за останні 13 років.[28].

Рис.1.5 Кількість комерційних банків в Україні з 2008 по 2021 рр.

З рисунку 1.5 чітко видно як криза банківської системи вплинула на кількість комерційних банків в Україні. Також можна відмітити, що банки з частковим і 100% іноземним капіталом більш стабільні.

Оскільки основною ціллю КБ є отримання прибутку, дуже важливо розглядати витрати та доходи банку.

Доходи банку визначається як загальна сума грошових коштів, які надходять у результаті здійснення операцій та надання послуг. Доходи банку повинні не лише перекривати операційні затрати а й бути достатніми для збільшення власного капіталу, виплати доходу акціонерам та в подальшому збільшувати частину банку на ринку, його авторитет.

Якість банківських доходів збільшується із збільшенням долі доходів, що отримуються на регулярній основі. Тобто, якщо доходи банку не мають постійної основи, а мають випадковий характер то це характеризується низькою їх якістю та нестабільністю банку в цілому.

Основними двома категоріями доходів банку є процентні та непроцентні доходи.

Процентні доходи досягають $\frac{2}{3}$ загальних доходів банку. Вони складаються з доходів із наданих кредитів, доходів від інвестицій в цінні папери та інших.

Зазвичай вони враховуються у момент очікуваного надходження, а не при фактичному надходженні.

Процентні витрати також не враховуються у момент фактичного оплати.

До процентних доходів можна віднести доходи, що зображені на рисунку

1.6

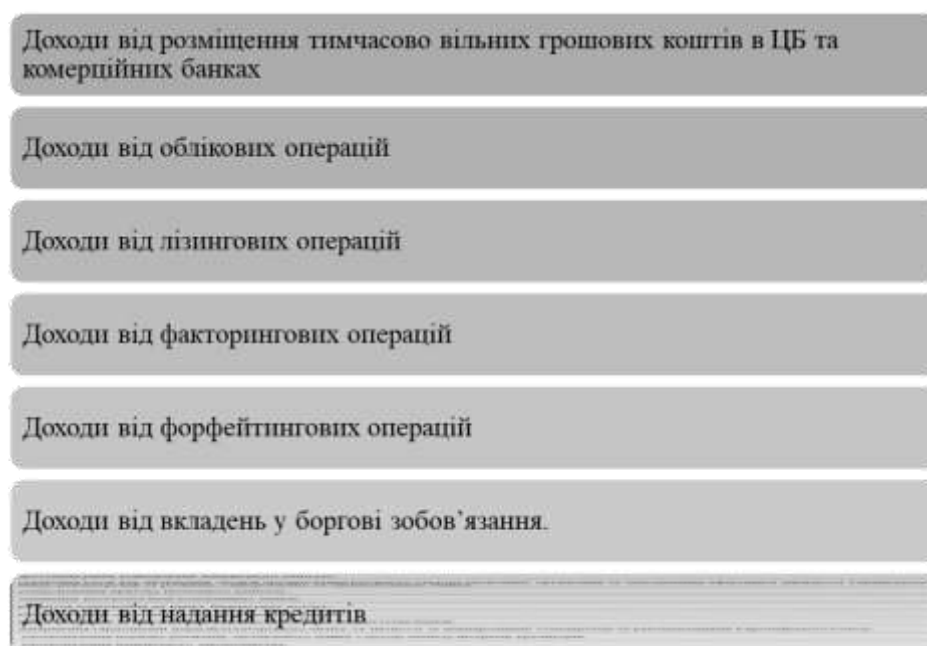

Рис. 1.6 Структура процентних доходів

Всі вказані доходи пов'язані з наданням коштів у тимчасове користування третім особам. Вони приносять дохід у вигляді виплачування відсотків на суму, що вкладається.

До непроцентних доходів можна віднести:

- Комісійні доходи
- Доходи від здійснених операцій на фінансових ринках
- Доходи від переоцінки коштів в іноземних валютах.

Другим після процентного доходу за важливістю є надання клієнтам послуг некредитного характеру. У розвинених країнах даний напрямок набуває все більшої значення.

Даний вид доходів зазвичай називають комісійними, так як плати за виконані послуги стягується у вигляді комісійної винагороди. Зазвичай розмір даної винагороди встановлюється у вигляді певного відсотка від виконаної операції чи послуги. Іншим ж варіантом є варіант, коли плата стягується у формі чітко визначеної суми або у вигляді відшкодування банку понесених ним витрат.

За останній час послуги, що надаються банками стрімко розширюються.

До послуг, за які банк стягує комісійні доходи можна віднести:

- Розрахунково- касове обслуговування як фізичних так і юридичних осіб

- Операції з платіжними картами
- Надання банківських гарантій
- Обслуговування валютних контрактів клієнтів
- Конверсії та купівлі валют
- Брокерські послуги
- Депозитарні послуги на ринку цінних паперів та ін.

Раніше в багатьох банках різних країн всі розрахунково- касові операції надавалися безкоштовно. Власні затрати перекривалися у такому випадку доходами, від залучених коштів клієнтів. Але, з урахуванням зниження процентної маржі (різниця між середньою ставкою розміщення коштів та ставкою залучення ресурсів) банки були вимушені приймати рішення щодо введення комісій на вказані вище операції.

З кожним днем спостерігається збільшення частки комісійних доходів у загальній частині доходів банку. Це пов'язано з тим, що комісійні доходи є більш стабільними ніж процентні. Також зазвичай комісійні доходи не пов'язані з ризиками втрати вартості вкладених коштів.

Всі інші доходи, зазвичай, складають не значну частку в структурі доходів банку. До них можна віднести:

- Доходи від надання небанківських послуг
- Доходи від здачі в оренду
- Доходи від реалізації приміщень, машин, обладнання
- Штрафи, пені, неустойки, вишукані з клієнтів
- Оприбуткування надлишків каси
- Відновлення сум резервів
- Доходи за операціями минулих періодів та інші

Витрати банку можна визначити як загальну суму грошових коштів, яку витрачає Банк у процесі здійснення своєї діяльності. За аналогією до доходів, витрати банків також можна розділити на процентні та непроцентні.

Таблиця 1.1

Доходи та витрати банків України

	Поточні значення, млн. грн			Відхилення,%	
	Доходи	Витрати	Чистий прибуток(збиток)	Доходи	Витрати
2010	136848	149875	-13027	-4,30%	-17,40%
2011	142778	150486	1436	4,33%	0,41%
2012	150449	145550	4899	5,37%	-3,28%
2013	168888	167452	1436	12,26%	15,05%
2014	210201	263167	-52966	24,46%	57,16%
2015	199193	265793	-66600	-5,24%	1,00%
2016	190691	350078	-159388	-4,27%	31,71%
2017	178054	204545	-26491	-6,63%	-41,57%
2018	204554	182215	22339	14,88%	-10,92%
2019	243102	184746	58356	18,84%	1,39%
2020	250171	210445	39727	2,91%	13,91%
2021	172681	127090	45592	-30,97%	-39,61%

З таблиці 1.1 можна спостерігати в які роки доходи та витрати банків України зростали. Так, у 2015-2017 роках можна відмітити найбільші збитки банківської системи (у 2016 році від склав більше 159 млрд. грн).

Після 2016 року видно поступове зростання доходів та зменшення витрат банків. Найбільший прибуток банків України був у 2019 році і склав 58 млрд. грн..

Наочно дані показники можна побачити на рисунку 1.6

Рис. 1.7 Доходи та витрати банків України(млн. грн)

1.3 Сутність та фактори фінансової стійкості та ліквідності банків

Аналіз проблеми стійкості набуло особливо важливого значення за умов науково-технічного прогресу. Ця категорія стала активно застосовуватися у різних галузях науки та техніки, пов'язаних із вивченням непростих динамічних систем. Стійкість окремо взятої кредитної організації становить основу стійкості всієї банківської системи, і головне завдання її розвитку.

Забезпечення стійкості українських комерційних банків нині набуває виняткового значення. Їх нестійке фінансове становище, з одного боку, і

необхідність розширення інвестицій в економіку, з іншого, певною мірою загострюють цю проблему, перетворюють її на одне з найбільш актуальних теоретичних та практичних питань національної економіки. Від того, як розвиватимуться комерційні банки, багато в чому залежить успіх економічного розвитку.

Комерційні банки одна із найважливіших, секторів економіки. Стан банківської системи та економіки в цілому взаємопов'язаний. Ефективний розвиток банків позитивно позначається на інвестиційній активності та загалом на економічному зростанні. З іншого боку, ефективність функціонування банків значною мірою залежить стану економіки.

Банкрутство одного великого банку має глибокі наслідки економіки країни.

У зв'язку з цим стійкість усієї банківської системи та надійність окремих її елементів є предметом особливої турботи органів державної влади та об'єктом для наукових досліджень. У монографії «Комерційні банки» зазначається: «Надійність комерційних банків завжди була предметом особливого занепокоєння для акціонерів, вкладників, органів контролю та регулювання, оскільки банківські банкрутства надають, мабуть, більш несприятливий вплив на економіку, ніж банкрутства інших типів підприємств. Надійність має важливе значення для акціонерів, бо збитки банку, якщо вони набули серйозних масштабів, можуть завдати шкоди їх вкладенням. Втрата вкладу зачіпає численні заощадження вкладників та оборотний капітал багатьох фірм. Збитки банків підривають довіру до них, а це відчувається і в інших секторах економіки».

Фінансова стійкість комерційного банку – комплексна характеристика кредитної установи. З позиції теорії це означає, що управління стійкістю грошово-кредитних інститутів слід розглядати, у тісному єдності зі стійкістю економіки нашої країни, у взаємозв'язку стійкості окремо взятого банку зі стійкістю банківської системи, і навіть з позиції окремого банку, складу і структури його активів і пасивів.

Стійкість - це макроекономічна характеристика, як усієї банківської системи, і банку, як її окремого елемента.

Поняття стійкості комерційного банку зазвичай розглядають з різних сторін:

- 1) стійкість з погляду НБУ (як регулюючого органу);
- 2) стійкість банку як підприємства;
- 3) стійкість з погляду партнерів банку.

Ліквідність банку - це здатність кредитної організації повністю впоратися зі всіма взятими фінансовими зобов'язаннями у встановлений термін. Не потрібно змішувати це поняття із загальним терміном «ліквідність» - здатність майна швидко та без втрат бути переведеним у кошти.

Ліквідність банку є співвідношення зобов'язань, що підлягають виконанню, і активів, якими володіє банк. При цьому важливо зважати на два нюанси: Ліквідність розраховується за певний проміжок часу. Наприклад, ставлення активів до негайних платежів є ліквідністю. Розрахувати подібне співвідношення можна на будь-який термін. Активами банку можуть бути не лише гроші, а й будь-яке високоліквідне цінне майно. Ліквідність протилежна дохідності банківської організації. Занадто висока ліквідність зменшує прибуток від операцій.

На даний час ліквідність у банківських установах найчастіше характеризується як здатність банку відповідати своїм зобов'язанням перед кредиторами у визначений термін, повному розмірі, з мінімальними витратами; бути у готовності задовільнити потреби клієнта у грошових коштах.

Час, джерело ліквідності, тип платіжних коштів, величина витрат банку – властивості, що визначають ліквідність.

Характеристика ліквідності може застосовуватися до активів банку, до його балансу, до банку в цілому, до банківської системи та фінансового ринку [30].

Оскільки оцінка ліквідності поєднує як активні так і пасивні операції банку, оцінка ліквідності є дуже проблематичною.

Відповідно до законодавства банк зобов'язаний дотримуватися економічних нормативів регулювання банківської діяльності, що встановлюють максимально допустимі межі ризиків та мінімально допустимі межі ліквідності. Тому необхідно прийняти норми ризику та ліквідності НБУ як обмеження.

У процесі функціонування будь-якої комерційної банківської організації виникають різні види ризиків, що різняться між собою. Такі відмінності можуть бути викликані часом або місцем їх появи, факторами зовнішнього та внутрішнього впливу, що впливають на рівень цих ризиків, а також способами їх опису та методами аналізу. Кожен вид ризику пов'язується з іншими видами, внаслідок чого їхня сукупність може надавати певний вплив на роботу банківської організації. Кожен сучасний банк під час процесу діяльності постійно стикається з різними ризиками. Здійснення банком будь-якої операції супроводжується появою ризиків, що відрізняються між собою масштабом та методом компенсації.

Таблиця 1.2

Класифікація ризиків комерційного банку

GARP класифікація ризиків комерційного банку		
Кредитний ризик	Прямий кредитний ризик	
	Розрахунковий ризик	
	Ризик кредитного еквівалента	
Ринковий ризик	Ризик кореляції	
	Фондовий ризик	Ризик мінливості ціни на акції
		Ризик мінливості (волатильності)
		Базисний ризик
		Ризик дивідендів
	Процентний ризик	Ризик зміни відсоткової ставки
		Ризик кривої прибутковості
		Ризик волатильності відсоткової ставки
		Базисний ризик процентної ставки / ризик процентного спреду
		Ризик передплати

Продовження таблиці 1.2

Ринковий ризик	Валютний ризик	Ризик цін на товари
		Ризик форвардної ціни
		Ризик волатильності цін на товари
		Базисний товарний ризик/ризик спаду
	Ризик кредитного спреду	
Ризик концентрації портфеля	Ризик інструмента	
	Ризик істотної операції	
	Ризик сектора економіки	
Ризик ліквідності	Ризик ліквідності фодування	
	Ризик ліквідності активів	
Операційний ризик	Ризик трансакції	Помилка при виконанні
		Складність продукту
		Помилка в обліку
		Помилка в розрахунках
		Ризик доставки товару
		Ризик документації / контрактний ризик
	Ризик операційного контролю	Перевищення лімітів
		Відмивання грошей
		Шахрайство
		Ризик основного персоналу
		Несумлінні торгівельні операції
		Ризик обробки операції
		Ризик безпеки
	Ризик систем	Помилка програмування
		Помилка у визначенні ринкової ціни
		Помилка телекомунікаційних систем
		Планування заходів на випадок аварійних ситуацій
		Управлінська інформація
		Збій комп'ютерних систем
	Ризик бізнес-подій	Ризик конвертованості валют
Ризик зміни кредитного рейтингу		
Ризик репутації		
Податковий ризик		
Податковий ризик		
Ризик бізнес-подій	Юридичний ризик	
	Ризик непередбачених обставин	Природні катаклізми
		Воєнні дії
		Криза/призупинення операцій на ринку
	Ризик законодавства	Недотримання вимог у відношенні капіталу
	Зміни в законодавстві	

Висновки до розділу 1

В першому розділі дипломної роботи була розглянута та проаналізована банківська система України та її складові.

В результаті були отримані наступні висновки:

1. Досліджено діяльність банківської системи України, її структури та сутності.

Банківська система (БС) (Banking System) - це злагоджена діяльність банків і кредитних інститутів, спрямована на забезпечення механізму міжрегіонального і міжгалузевого перерозподілу грошових коштів, є ключовим механізмом платіжної системи країни. Банківська система, будучи одним з найважливіших ланок ринкової економіки має великий вплив на економічний розвиток держави, так як вона в якості складової частини входить у велику систему - кредитну систему країни, а кредитна система свого часу - в економічну систему країни.

2. Проаналізовано комерційні банки України як важливої складової БС

Комерційні банки - активний елемент ринкової економіки. Банки акумулюють кошти юридичних і фізичних осіб і розміщують їх від свого імені на умовах платності, зворотності і терміновості, а також здійснюють розрахунково-касові, комісійно-посередницькі, трастові операції, операції з цінними паперами, кредитними картами, валютою, лізинг, факторинг, страхування, брокерські послуги та інші.

Основна ціль комерційних банків – отримання прибутку.

3. Досліджено сутність та фактори фінансової стійкості та ліквідності банків.

Ліквідність банку - це здатність кредитної організації повністю впоратися зі всіма взятими фінансовими зобов'язаннями у встановлений термін.

Фінансова стійкість комерційного банку – комплексна характеристика кредитної установи. З позиції теорії це означає, що управління стійкістю грошово-кредитних інститутів слід розглядати, у тісному єдності зі стійкістю економіки нашої країни, у взаємозв'язку стійкості окремо взятого банку зі

стійкістю банківської системи, і навіть з позиції окремого банку, складу і структури його активів і пасивів.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ І ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ

2.1 Економічний зміст фінансового стану комерційного банку

Тематика оцінки фінансового стану комерційних банків має велике наукове та практичне значення, пов'язане із завданням забезпечення стабільного функціонування банківської системи. Немає потреби пояснювати, що від питання вибору банку залежить особистий добробут та фінансова безпека усієї його клієнтури – громадян, комерційних фірм та інших банків.

Моніторинг і попереджувальне виявлення неефективних і проблемних банків є важливим завданням підтримки стабільності у банківській системі, виконуваної наглядовими органами. Водночас аналогічне завдання має виконувати й ринок.

Виявлення проблемних банків сприяє забезпеченню ринкових механізмів саморегуляції, перерозподілу ресурсів від неефективних банківських компаній до ефективних, підтримки фінансової прозорості та ринкової дисципліни у банківській сфері.

Для комерційного банку аналіз фінансового становища є не просто елементом управління, а скоріш становить його основу, оскільки фінансова діяльність переважає у банку.

Важливо відзначити, що аналіз фінансового стану комерційного банку має низку особливостей, зумовлених процесами та явищами банківського середовища. Тому важливо розділяти поняття аналізу фінансового становища комерційного банку від подібного аналізу інших учасників економічних відносин. Різні підходи до визначення терміну фінансового стану банку зображені у таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Підходи до визначення терміну “фінансовий стан банку”

Підходи до визначення поняття «фінансовий стан банку»	
Герасимович А. М.	Фінансовий стан банку – це оцінка показників фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності, ефективності управління.
Борисов А. Б.	Фінансовий стан банку – це рівень забезпечення економічного суб'єкта грошовими коштами для здійснення господарської діяльності, підтримання нормального режиму роботи та своєчасного проведення розрахунків.
Іванов В. В.	Фінансовий стан банку – це система показників достатності капіталу, якості активів, ліквідності балансу, ефективності діяльності, рівня управління (менеджменту) банку.
Загородній А. Г.	Фінансовий стан банку – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та існування, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами
Дзюблук О. В.	Фінансовий стан банку визначається наявністю у нього фінансових ресурсів, забезпеченістю грошовими ресурсами, необхідними для діяльності, підтримки нормального режиму роботи, здійснення гро
Щербакова Г. В.	Фінансовий стан банку визначається загальним рівнем ефективності управління його активами і пасивами, при цьому якість управління ними відображається в основних коефіцієнтах, що характеризують фінансовий стан банку, зокрема у показниках достатності капіталу, якості активів, рентабельності, ліквідності, рівня ризиків.

Фінансове становище загалом є категорію, що відображає стан економічного суб'єкта через капітал у його кругообігу і характеризується фінансовими ресурсами, їх структурою і джерелами, що необхідні для забезпечення нормальної роботи суб'єкта. [8].

Фінансовий стан комерційного банку - це комплексна економічна характеристика його діяльності з позицій короткострокової, середньо- та довгострокової перспективи, що визначається структурою джерел коштів банку та ефективності їх розміщення. [9] Іншими словами, фінансовий стан комерційного банку залежить від успішності управління позабалансовими та

балансовими пасивами та активами і дозволяє зробити висновки про доцільність існування даної кредитної організації або взаємодії з нею.

Фінансовий стан комерційного банку як категорія має низку особливостей. Насамперед це постійна потреба в оцінці свого фінансового стану, за рахунок того, що банк працює з великим обсягом коштів клієнтів, які довірили йому свої кошти: збитки, завдані внаслідок не виявлених вчасно відхилень, позначаються не тільки на самій кредитній організації, але й та на його клієнтах. Тобто потрібен гарант безперервної ефективної діяльності банку. З іншого боку, фінансовий стан відображає можливості для розвитку на ринку капіталу та дозволяє будувати прогнози. Також дуже важливо відзначити, що фінансове становище є категорією, визначальною не тільки як життєздатність окремих банків, але визначальною надійності та розвиненості банківської системи в цілому.

Фінансове становище комерційного банку визначає ряд різноманітних зовнішніх і внутрішніх чинників, оскільки діяльність банку є сукупністю процесів. При цьому немає менш значних чинників у порівнянні з іншими. Усі вони тісно пов'язані між собою та викликають рівноспрямований вплив на фінансове становище банку.

Розглянемо частину основних факторів, від яких безпосередньо залежать фінансові результати та подальший розвиток комерційного банку [13]:

1. Соціально – політична ситуація;

Складається під впливом проведення політики президентом держави й уряду, впливом опозиції, соціальної напруги у регіонах, міжнаціональних взаємин у них.

2. Загальноекономічна ситуація;

Формується під впливом потенціалу економіки, сальдо руху капітальних засобів, конкурентоспроможності товарів та ін.

3. Стан фінансового ринку;

Являє собою сукупність визначальних чинників: відсоткова ставка за банківськими вкладами, кредитна емісія, темпи інфляції та інфляційні

очікування, грошова маса, політика НБУ, конкуренція на ринку банківських послуг тощо.

4. Розвиток банківської системи;

Визначається ліквідністю банківської системи, прибутковістю банківських операцій, наявністю систем страхування вкладів, критерієм політичного ризику, стійкістю законодавства, участю та авторитетом НБУ тощо.

5. Сукупність індивідуальних показників банку;

Масштаб діяльності банку визначає диверсифікацію портфеля активів та їх якість; від спеціалізації банку залежить якість складу та структури активів і, відповідно, прибуток; обсяг операцій на міжбанківському ринку кредитів має наслідки відсоткового ризику; Обсяг позичок, що видаються, у сукупності зі ступенем уваги до позичальника визначає кредитний ризик; мобільність та строки погашення активів та пасивів визначає ризик ліквідності тощо.

6. Стратегія банку;

Визначається пріоритетними цілями та завданнями банку, а також шляхами їх досягнення. Являє собою розроблений план розвитку структури управління на перспективу для виконання місії комерційним банком.

7. Внутрішня політика банку; Визначається структурою підрозділів та органів управління, складом та повноваженнями кредитного комітету, процедурою затвердження кредитів, кредитними технологіями, рівнем доходності, ризику та ліквідності та вимогами до працівників. [22]

Між факторами, що впливають на фінансовий стан комерційного банку та безпосереднім його аналізом існує пряма залежність: якщо розподілити ряд наведених факторів на 3 групи за місцем виникнення, то можна скласти структуру фінансового аналізу діяльності комерційного банку як показано на рис.2.1

Рис. 2.1 Структура фінансового аналізу комерційного банку

Так, до аналізу зовнішнього середовища належить соціально – політична, загальноекономічна ситуація, стан фінансового ринку; до аналізу банківського бізнесу - розвиненість банківської системи та частина факторів стану фінансового ринку; до внутрішнього аналізу - індивідуальні характеристики банку, його політика та стратегія. [22].

Таким чином всі три взаємопов'язані блоки зможуть відобразити найповнішу картину фінансового стану комерційного банку, систему причинно-наслідкових зв'язків, що вплинули на сьогоденне становище банку і допоможуть розробити систему подальших заходів для поліпшення фінансового стану або утримання його на належному рівні.

Існує безліч показників, які так чи інакше характеризують фінансовий стан комерційного банку, одні з основних показників фінансового стану банку [12]:

- активи та пасиви банку;
- зобов'язання;
- кошти у довірчому управлінні;
- прибуток та збитки;
- процентні доходи та витрати;
- невідсоткові доходи та витрати;

- операційні прибутки;
- прибутковість окремих операцій;
- рентабельність окремих операцій;
- прибутковість банку;
- відсоткова маржа;
- адміністративно-управлінські витрати;
- податкові платежі;
- достатність капіталу;
- джерела капіталу;
- кредитні ризики;
- ринкові ризики;
- ризик ліквідності;
- ліквідність тощо.

Основну інформацію, що відображає фінансовий стан комерційного банку, доступну зовнішньому користувачеві можна отримати з: [17]

- Фінансової звітності (бухгалтерський баланс, оборотна відомість, звіт про прибутки та збитки, дані обов'язкових нормативів);
- Інформації у ЗМІ (рейтинги, аналітичні статті, котирування банківських боргів);
- Установчих та фінансових документів (статут банку, список акціонерів, аудиторський висновок, ліцензія, установчий договір);
- Інформація, отримана від третіх осіб – від агентств, фахівців, клієнтів банку.

При цьому аналіз у кредитних організаціях проводиться відповідними структурами та їх підрозділами, кваліфікованими фахівцями, обов'язком яких є виконання аналітичних функцій.

Аналіз фінансового становища банку ґрунтується на вивченні обсягів фінансових та інших ресурсів, фінансових результатів у динаміці. Вивчення обсягів ресурсів дозволяє визначити загальну величину кредитної установи в

цілому та окремі її характеристики, та джерела освіти та напрями використання цих ресурсів. Основним джерелом інформації у своїй є бухгалтерський баланс. Вивчення фінансових результатів дає можливість визначити та аналізувати доходи від використання різних ресурсів, а також величину прибутку та його розподіл. Тут основною базою дослідження є звіт про прибутки та збитки комерційного банку. [10]

Результати цього аналізу відображають рівень дотримання кредитною організацією обмежень таких як:

- рівні ризику та ліквідності,
- вартості придбання пасивів,
- абсолютної та відносної величини капіталу тощо.

Безпосередньо на аналіз фінансового становища впливають фактори:

- Розмір капіталу та активів;
- Чисельність персоналу;
- рівень кваліфікації персоналу;
- Стратегія банку;

Сам аналіз фінансового становища банку складається з 4 основних етапів:

1 етап - Підготовка та відбір первинних даних.

2 етап - Розрахунок оцінних та нормативних абсолютних та відносних показників

3 етап - Аналітичний. Тут описуються отримані показники, можна провести зіставлення з результатами діяльності банків конкурентів чи з нормативними значеннями. Проводиться остаточне резюмування результатів дослідження.

4 етап – Заключний. Проводиться оцінка рівня та якості управління банком, а також складання прогнозів та рекомендацій.

Аналіз фінансового стану комерційного банку має п'ять основних функцій:

1. Вивчення впливу соціальних, макроекономічних законів на фінансовий стан банку, виявлення закономірностей, взаємодій та тенденцій економічних явищ, що беруть участь у діяльності конкретного банку;
2. Розробка заходів щодо використання виявлених ресурсів;
3. Пошук резервів збільшення ефективності роботи банку;
4. Обґрунтування перспективних та поточних цілей;
5. Оцінка результатів діяльності, досягнутого рівня, оцінка виконання планів та повноти використання ресурсів

Проведення аналізу фінансового становища банку обмежується низкою обов'язкових умов: використовувана інформація має бути достовірною і точною, сам аналіз має бути проведено своєчасно і повністю завершеним, оскільки недостовірні дані ведуть до проблем банку.

В рамках аналізу фінансового стану є можливість отримати достовірну картину поточного фінансового стану банку, а також існуючі тенденції його змін на перспективу до одного року за будь-якого розкладу подій. [28].

Таким чином, фінансовий стан комерційного банку є комплексним поняттям, що містить у собі безліч економічних показників, що реалізує свою економічну сутність через ряд основних функцій, що залежить від безлічі різноманітних взаємопов'язаних факторів, тому так важливо, щоб фінансовий аналіз даної категорії відповідав строгим обмеженням і нормам, використовувалася вся доступна інформація та досліджувалися всілякі варіанти розвитку подій.

2.2 Методи оцінки фінансового стану комерційного банку

Метою оцінки фінансового стану комерційного банку є виявлення недоліків та проблем, факторів, що зумовили їх появу на ранніх стадіях. Вирішується завдання отримання реальної картини поточного стану комерційного банку, а також варіанти розвитку подій майбутні періоди за мінливих умов зовнішнього середовища. [38]

Розробка та удосконалення методик аналізу фінансового стану комерційного банку, а також створення та систематизація множини економічних показників є одним із найважливіших розгалужень фінансово-економічної науки, оскільки результати проведеного аналізу та їх оцінка перебувають у нерозривному зв'язку з майбутнім як економічним, так і виробничим добробутом банку [32]

При аналізі фінансового стану комерційного банку існує низка негативно впливаючих на результат особливостей:

1. Експерт, що оцінює обчислені показники та готує висновок про фінансовий стан, за основу суджень бере набуту ним основу знань.
2. Показники розглядаються у строго визначених рамках нормативних значень, які апіорі не можуть бути універсальними та постійними у часі.
3. Існує складність визначення фінансового становища банку, обумовлена великою кількістю фінансових показників, величин і коефіцієнтів, при тому, що так само важлива кожна залежність і зв'язок між ними.
4. Для найбільш повної та точної картини фінансового стану банку потрібно висновок не одного, а групи експертів, що на практиці, як правило, не застосовується.

Постійний аналіз доходів та витрат банку, його фінансових результатів та їх використання дуже важливий, оскільки прибуток є головним показником його діяльності, впливаючи на його стабільне фінансове становище, а також перспективу подальшого розвитку. [42] Тут слід зазначити поділ на абсолютні та відносні показники, які можуть характеризувати фінансові результати комерційного банку. До аналізу абсолютних показників можна віднести:

- Активи, що відображають розміщення коштів;
- Пасиви, що відображають джерела коштів;
- Капітал банку;
- Балансовий, процентний, чистий прибуток або збиток.

На основі абсолютних показників та додаткових даних розраховуються відносні показники:

- Коефіцієнт ефективності використання активів банку.
- Коефіцієнт загальної рентабельності.
- Коефіцієнт рентабельності капіталу.
- Нормативи ліквідності.
- Чиста процентна маржа.

Структурний аналіз балансу банку використовують всі види аналізу балансу, тісно пов'язані між собою. [42] Структурний аналіз може бути різних видів, наприклад, в залежності від характеру дослідження-повний, тематичний, функціональний, оперативний, перспективний і т.д.

Більшість показників, таких як показники ліквідності, рентабельності розраховуються на основі даного аналізу. Сам аналіз є об'єднання окремих позицій балансу в блоки для подальшого порівняння. Структурний аналіз складається з двох основних елементів:

1. Аналіз структури та складу активних операцій та пасивних.
2. Аналіз структури та складу витрат та доходів.

Головне завдання проведення цього аналізу – оптимізація структури операцій. [45]

Достатність капіталу банку визначає надійність комерційного банку за рахунок того, що саме власний капітал протиставляється надзвичайним та непередбачуваним витратам. [11] Підтримка його на достатньому рівні зазвичай забезпечує довіру населення та кредиторів до фінансового стану банку.

Існують різні способи обчислення показників достатності капіталу, представлені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники достатності капіталу

Достатність капіталу	
Формула	Нормативне значення
Капітал банку/Суму депозитів*100%	$\geq 10\%$
Капітал банку/суму активів*100%	$\geq 10\%$
Капітал банку/Ризиковані резерви*100%	$\geq 10\%$
Капітал банку/сума активів, зважених з врахуванням ризику і втрат	$\geq 10\%$
Капітал банку/(Сумарний об'єм активів, зважених з врахуванням ризиків-загальна величина створеного резерву під знецінення цінних паперів-загальна величина резервів на можливі втрати по іншим активам і розрахунків з дебіторами)	8%*- мінімальне значення

НБУ встановив ряд показників, які застосовуються для аналізу діяльності комерційного банку.

Таблиця 2.3

Економічні нормативи для банків України, встановлені НБУ

№	Назва показника	Нормативне значення
Нормативи капіталу		
Н1	Мінімальний розмір регулятивного капіталу	200 млн. грн.
Н2	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу	Не менше 10%
Н3	Достатність основного капіталу	Не менше 7%
Нормативи ліквідності		

Продовження таблиці 2.3

Н4	Миттєва ліквідність	Не менше 20%
Н5	Поточна ліквідність	Не менше 40%
Н6	Короткострокова ліквідність	Не менше 60%
Нормативи кредитного ризику		
Н7	Максимальний розмір кредитного ризику одного контрагента	Не більше 25%
Н8	Великі кредитні ризики	Не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу
Н9	Максимальний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру	Не більше 5%
Нормативи інвестування		
Н11	Інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	Не більше 15%
Н12	Загальна сума інвестування	Не більше 60%

Аналіз кредитного ризику комерційного банку допомагає відобразити можливості банку своєчасно та у повному обсязі проводити виплати за своїми зобов'язаннями, у своїй показники кредитного ризику залежать лише від роботи банку, а й від фінансового становища його позичальників. Завжди існує ймовірність випадків неплатежів одним або декількома позичальниками і в даному випадку необхідно, щоб для банку даний факт не викликав труднощів у роботі. Існують нормативи, встановлені НБУ, що стосується максимального кредитного ризику комерційного банку, які описані в таблиці 2.3 [5]

Ринковий ризик виникає внаслідок невизначеності фінансового результату банку у зв'язку із мінливістю таких факторів як зміна відсоткових ставок, курсів іноземних валют, ринкової вартості фінансових інструментів тощо. [19]

Ринковий ризик комерційного банку розраховується за такою формулою:

$$PP = 10 * (ПР + ФР) + ВР (1)$$

,де PP - сукупний розмір ринкового ризику;

ПР – процентний ризик;

ФР - фондовий ризик;

ВР – валютний ризик.

Один із банківських ризиків – ризик ліквідності банку. Він є ризиком невідповідності термінів погашення зобов'язань за активами та пасивами. [24] Іншими словами, йдеться про можливість банку своєчасно відповідати за своїми зобов'язаннями при цьому не зазнаючи втрат. В оцінці ліквідності банку зацікавлені: центральний банк, акціонери банку, кредитори та вкладники, керівництво та персонал банку, потенційні партнери.

На етапі для оцінки ризику ліквідності використовують метод коефіцієнтного аналізу, метод сценарного моделювання, аналізу розривів потоку платежів та безліч інших методів. НБУ встановив оцінні показники ліквідності для комерційного банку, які мають формули для розрахунку та відповідні їм нормативи. Такий спосіб вважається найбільш простим та зручним. Розглянемо основні коефіцієнти ліквідності у вигляді таблиці 3. [3].

Отже, аналіз фінансового становища у ринковій економіці – одне з найважливіших функцій ефективного менеджменту, необхідна у розвитку будь-якого економічного сегмента, комерційного банку зокрема. Всі перераховані вище методи аналізу при цьому відносяться до формалізованих методів аналізу. [21] Однак існують і неформалізовані методи: експертні оцінки, сценарії, психологічні, морфологічні та інші, вони засновані на описі аналітичних процедур на логічному рівні. Велика кількість показників та методик аналізу фінансового стану комерційного банку обумовлена винятковістю фінансового

стану кожного банку і тому для ефективного аналізу потрібне використання цілого комплексу методів.

2.3 Проблема викривлення фінансової звітності комерційних банків в Україні та за кордоном

Нині зазначається підвищений рівень недостовірності банківської звітності; часте невідповідність фактичного змісту банківських операцій та операцій їх правової форми та відображення у звітності; вчинення «липових угод», що маскують збитки, фіктивний капітал або нерівномірно отримані доходи. При цьому з кожним роком мистецтво «маскування» звітності вдосконалюється дедалі більше, схеми навмисного спотворення звітності стають дедалі витонченішими і складнішими.

Спотворення звітності - це далеко не нова проблема для банківської сфери і вона притаманна не тільки економіці України, а й економіці розвинених країн, тому що в основі її лежить людський фактор, а саме: моральний вибір акціонерів та керівництва банку. Під спотворенням фінансової звітності слід розуміти результат дій персоналу економічного суб'єкта, куди входять помилки у статтях фінансової звітності, неповне відображення операцій, наявність підроблених документів, збільшення клієнтських залишків та інше. Навмисне спотворення фінансової звітності має на меті свідоме оману користувачів цієї звітності. [41] При цьому основним завданням такого «прикрашання» є покращення нормативних та ринкових показників комерційного банку.

Знаючи, що одним із обов'язкових обмежень аналізу фінансового стану комерційного банку є достовірність та повнота інформації, фальсифікацію звітності слід розглядати як фактор негативного впливу на подальшу достовірність аналізу фінансового стану банку. При цьому, спотворення фінансової звітності окремого комерційного банку відноситься до питання про неправильну оцінку фінансового стану не лише цього банку, а й банківського сектора загалом. [14] Як правило, метою фальсифікації звітності є прагнення

створити більш привабливий «образ» для потенційних клієнтів та інвесторів та ухилення від формування додаткових резервів для покриття ризиків, що має далекосяжні наслідки. Фальсифікація даних фінансової звітності становить загрозу не тільки для достовірності інформації та чистоти операцій, але й для збереження фінансових та матеріальних ресурсів. Згодом така фальсифікація може вплинути і на клієнтів, і на співробітників банку, оскільки при виявленні порушень у фінансовій звітності банк позбавлять ліцензії. Зупинимося на кількох дуже поширених схемах навмисного спотворення фінансової звітності:

1. Завищення величини капіталу. Є найбільш відомою, сутність її полягає в тому, що за допомогою відкритих операцій кошти, внесені до статутного фонду, повертаються засновникам за допомогою третіх осіб (для виявлення такої схеми необхідні розшифровки за особовими рахунками позичальників). [15]

2. Виведення активів через безповоротні кредити.

3. Використання портфеля цінних бумаг. «Прикрашення» портфеля цінних паперів- окрема та своєрідна схема. Полягає в купівлі та продажу фальсифікованих цінних паперів, а також їх зберіганні.

4. Операції з приховування вкладів. Залучення вкладів для отримання виплат із фонду АСВ, незважаючи на обмеження регулятора, або виведення рахунків за баланс, внаслідок чого клієнту доводиться доводити, що він є вкладником банку.

5. Неадекватне прийнятим ризикам формування резервів. Незважаючи на існуючий регламент, закріплений НБУ, формування резервів, багато в чому цей процес носить суб'єктивний характер, зокрема інших істотних та інших факторів. [25] Таким чином у банку з'являється можливість для «прикрашення»: занизити резерви для отримання більшого прибутку та збереження необхідного рівня достатності капіталу, або завищити для зменшення бази оподаткування.

6. Схема штучного «роздування» капіталу. Представляє викуп акцій за вищою ціною, у якому банку утворюється емісійний дохід. У разі увагу слід звертати на значне збільшення статутного капіталу з допомогою разових сум.

7. Схема спотворення валюти балансу (зокрема її збільшення). Містить використання взаємних міжбанківських кредитів, залишків на кореспондентських рахунках та міжфілійних розрахунках, кредитів та залишків клієнтів.

8. Схеми поліпшення банківських нормативів, орієнтовані поліпшення нормативів поточної ліквідності.

9. «Надування» мережі банкоматів неіснуючими банкнотами. Здійснюються за рахунок купівлі валюти на звітну дату зі зворотним продажем наступного дня (форексна схема), або отримання міжбанківського кредиту до запитання у дзеркальний спосіб (виставляється залишок на «лоро» рахунок, дзеркальний залишок виставляється на «ностро» рахунку того ж банку).

10. Регулювання нормативу Нб. Використовується викуп активів на дочірні фірми банку звітний період: «непотрібний» актив викупується іншим банком з поставкою коштів у ностро рахунок першого банку, після звітної дати виробляється зворотна покупка. Така схема покращує вид балансу та його ліквідність.

11. Способи «роздування» клієнтської бази та активів. Реалізуються за рахунок того, що банк кредитує підприємство, а залишок розміщується на рахунку у банку. Для уникнення фонду обов'язкового резервування банк-партнер купує векселі вихідного банку, і вони відразу викупляються клієнтом. Через війну залишок на розрахунковому рахунку заміщується банківським векселем.

Незважаючи на все різноманіття існуючих схем фальсифікації, як широко відомих, так і не розкритих на сьогоднішній момент, вважається за доцільне запропонувати класифікацію, надану на рис.2.2, як критерій ознаки обраний інструмент, за допомогою яких реалізуються фальсифікаційні схеми:

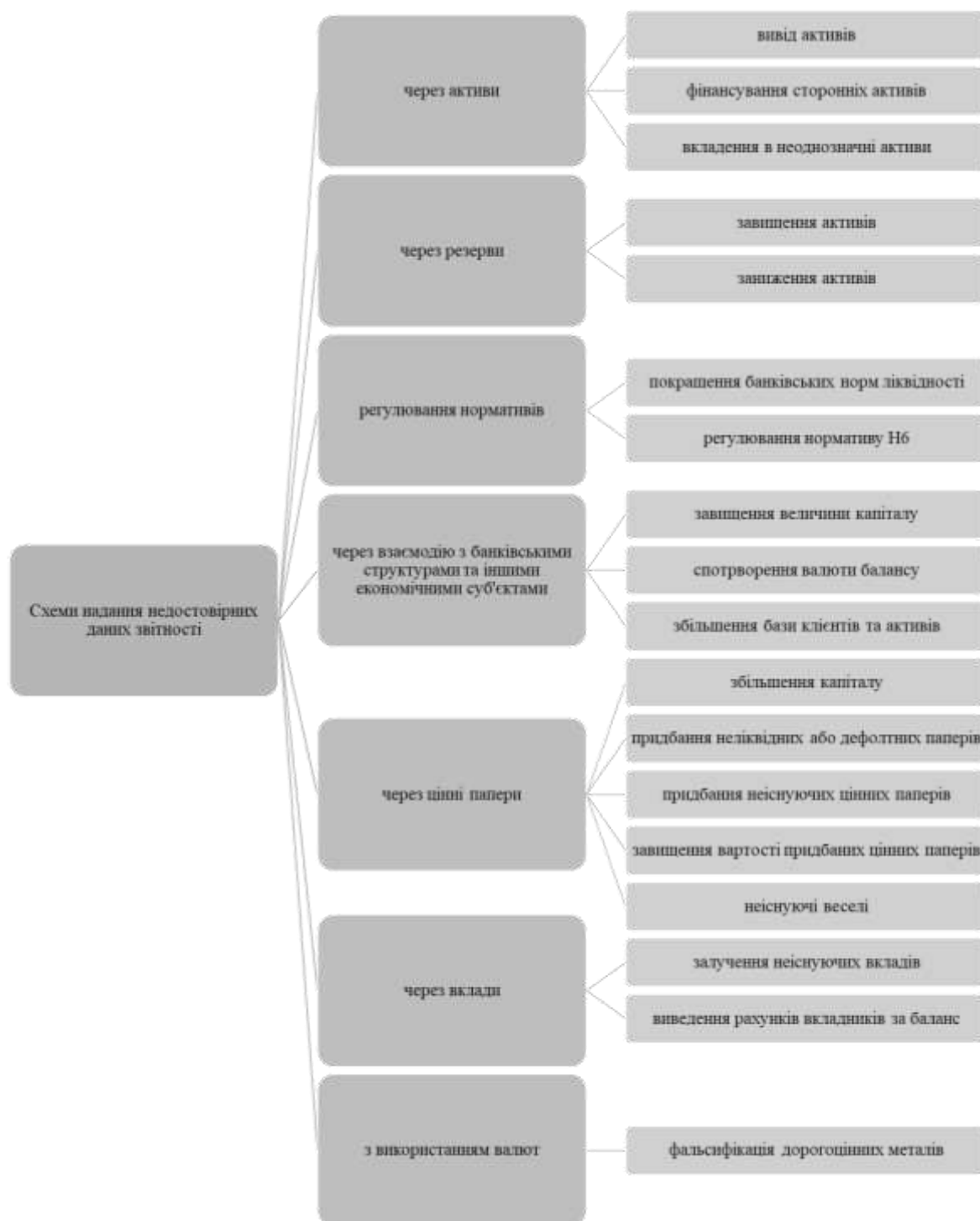

Рис. 2.2 Можливі інструменти спотворення звітності комерційного банку

Все більш різноманітні прийоми, використовувані банками поліпшення свого іміджу і які часом дуже складні заплутані схеми, дають підстави задуматися про недовіру до звітності комерційних банків. Найчастіше цілком безневинне споконвічне прагнення поліпшити свій імідж може призвести до серйозних наслідків і призводить до необхідності відповіді керівництвом банку

на запитання: «Чи варто відтягувати відгук ліцензії ціною подальшого посилення свого становища та заподіяння шкоди кредиторам».

У зв'язку з вищевикладеним, слід звернути увагу на такі проблеми: на даному етапі Центральному банку та правоохоронним органам важко працювати в даному напрямку, оскільки є досить мало досвіду в роботі з виявлення та попередження злочинів щодо фальшування звітності. Погіршує ситуацію сучасний стан економіки та посилення впливу різних економічних загроз, що провокує частіше фактичне шахрайство у банківській сфері. [52] Враховуючи глобальні наслідки для банківського сектора, слід прийняти низку зусиль щодо удосконалення правової основи банківської діяльності та роботи Центрального банку у напрямі вивчення та виявлення шахрайських схем.

Таким чином існує величезна різноманітність способів фальсифікації звітності, яка наражає на загрозу фінансовий аналіз стану банку, оскільки аналіз, заснований на недостовірній інформації не тільки не має сенсу, а й може призвести до погіршення фінансового стану банку. Тому крім зазначених раніше основних етапів оцінки фінансового стану комерційного банку слід зазначити окремим етапом визначення ступеня адекватності звітності банку, перевірка наявності можливих спотворень балансу, і якщо такі виявлені, - визначення приблизного виду реального балансу.

2.4 Інновації як невід'ємна частина розвитку та вдосконалення банку та банківської системи в цілому

Умови функціонування сучасних банківських установ, які диктують необхідність пошуку шляхів відновлення рівня зростання показників діяльності, утримання конкурентних ринкових позицій, потребують активізації удосконалення методів та способів надання банківських послуг, що будуть слугувати задоволенню потреб споживачів на новому якісному рівні. Вирішення цієї проблеми є можливим лише за умови впровадження в банківський портфель повністю інноваційних продуктів або суттєво модифікованих, що забезпечить

можливість для банківської установи підвищення рівня її конкурентоспроможності.

Використання інноваційних банківських продуктів, що супроводжується зростанням їх доступності, комфортності, підвищенням рівня прозорості дозволять зберегти власну клієнтську базу та перетворити потенційних користувачів банківськими продуктами в реальних.

Ми живемо у світі, який постійно змінюється. Все змінюється - соціальні відносини, технології, економіка, – і банківський сектор не є винятком. Більше того, зміни, що відбуваються в даний час у банківському секторі, часто не еволюційні, а революційні.

Однією з головних рушійних сил цих перетворень є наростання конкуренції, що спонукає банки розвиватися та шукати оптимальну бізнес-модель, а також активно впроваджувати інновації – розширювати асортимент банківських продуктів та послуг, покращувати якість обслуговування і максимально використовувати можливості нових інформаційних технологій.

Щоб отримати довіру клієнтів, кредитним організаціям недостатньо просто надавати традиційні послуги. Потрібно змінювати форми і методи обслуговування, розширювати сервісні можливості, надавати комплексне банківське обслуговування.

В даний час одним з основних факторів успішної банківської діяльності виступає політика постійних нововведень. Дане твердження впливає з ряду передумов, які характеризують існуючий на сьогоднішній день стан економіки.

По-перше, визначальною особливістю сучасних взаємовідносин банківських установ зі споживачами є клієнтоорієнтованість, яка передбачає посилення орієнтації банків на запити клієнтів за рахунок пропозицій нових індивідуалізованих послуг, що будуть сприяти забезпеченню їх фінансової сталості.

Другою причиною появи інноваційних банківських продуктів є загроза зі сторони банків-конкурентів та високо технологічних компаній, які можуть запропонувати нові способи задоволення потреб клієнтів. Для того, щоб зберегти

свої позиції, необхідна багатоваріантність і нестандартність ділових рішень, неординарність господарських операцій, впровадження інновацій, що будуть стосуватись ключових сфер діяльності банку.

Третьою причиною є розвиток нових високовартісних банківських технологій. Саме науково-технічний прогрес, визнаний у всьому світі як один з основних факторів економічного розвитку, все частіше пов'язаний з інноваційним процесом.

Однак, нововведення в банківській сфері включають в себе не тільки технічні чи технологічні розробки, а й впровадження нових форм бізнесу, нових методів роботи на ринку, нових продуктів і послуг, нових фінансових інструментів. Вони характеризуються більш високим технологічним рівнем, більш високими споживчими якостями товару або послуги порівняно з традиційним продуктом. Інновації є найважливішим фактором конкурентоспроможності банків і забезпечують їх економічне зростання.

Застосування банківськими установами інноваційних продуктів, технологій або процесів забезпечують їх конкурентні переваги на фінансовому ринку та сприяють можливості задоволення потреб споживачів на новому якісному рівні.

На нашу думку, банківський продукт чи послугу можна вважати інноваційним при умові, що вони здатні задовольняти потреби клієнтів на новому якісному рівні завдяки наявним споживчим властивостям, які не були властивими раніше пропонованим продуктам або послугам. Інноваційні продукти повинні забезпечувати персоналізований підхід до клієнтів, враховуючи структуру їх витрат та доходів та забезпечуючи такі умови реалізації пропозицій, які б не вимагали суттєвої відмови від звичного стиля життя та звичок у сфері споживання.

При створенні банківської інновації реалізується певна послідовність етапів, яка відображає процес перетворення первинних інноваційних ідей в завершене явище «банківська інновація» (рис.2.3).

Рис. 2.3. Етапи створення банківської інновації

Як ми бачимо, спочатку народжується ідея нового продукту, а потім продумуються способи і методи його продажу. Згодом, при проведенні класифікації, може виявитися, що це не новий продукт, а по суті той же самий, просто з більш привабливими додатковими властивостями або отриманий економічно більш вигідним способом. Або ж є такі ідеї банківських продуктів, реалізація яких на даному рівні технічного розвитку суспільства або окремої країни поки неможлива. Тоді інновація поміщається в розряд стратегічних, під яку поступово резервуються певні ресурси банку, та при найменшій можливості практичної реалізації радикальним чином запускається в продаж.

Необхідно враховувати, що банківська діяльність, з одного боку, орієнтована на споживача (проведення операцій з клієнтами), з іншого боку, пов'язана з комплексом внутрішньобанківських організаційних і управлінських аспектів. З точки зору споживача, метою модифікацій в діяльності банків є надання продуктам нових корисних властивостей (нової якості). У той же час, з точки зору самої банківської установи, корисний ефект буде виражатися в кінцевому рахунку в збільшенні сукупного фінансового результату.

Причина та момент виникнення (ідея), вид нововведення, сфера його корисного використання, масштаб одержуваного ефекту (для банку і клієнта) визначається формою участі банків в інноваційному процесі:

- власні банківські інновації (безпосередня реалізація самим банком інноваційного проекту, розробка нового продукту, стратегії його просування та ін.);
- участь банку в інноваційному процесі як забезпеченої структури (кредитування, участь у венчурних фондах, експертиза проектів, інвестиційний

консалтинг, андеррайтинг та ін.), діяльність якої спрямована на сприяння інноваційній діяльності клієнтів.

Нововведення в сегменті банківського бізнесу виникають, перш за все, як власні продуктові і процесні інновації. Вони припускають вдосконалення форм і методів організації та управління в банку, перегляд та удосконалення процедур, що регламентують діяльність банківської установи, впровадження широкого кола заходів, націлених на поліпшення ступеня доступності до банківських послуг для існуючих та потенційних споживачів.

Кількість та перелік фінансових послуг постійно оновлюється, суб'єкти банківського сегменту пропонують удосконалені або повністю інноваційні продукти та послуги. Подальший розвиток банків повинен супроводжуватись постійним моніторингом поведінки споживачів для формування цілісного розуміння їх потреб та надання контекстно-релевантних фінансових послуг. В цілому зміни банківського ландшафту повинні характеризуватись більшим ступенем конкурентності, ефективності та інноваційності.

Процеси впровадження інновацій в банківських установах повинні відбуватись на основі сформованої виваженої інноваційної політики, яка б відображала загальну стратегію розвитку банку – слідування еволюційному шляху чи здійснення кардинальних змін в подальшій діяльності.

Тільки за умови вивчення особливостей інновацій можна досягти позитивного ефекту від їх впровадження в діяльність банківської установи. В першу чергу, необхідно розрізнити інновації і видозміни в продуктах і послугах кредитних організацій, технічних і технологічних процесах. Для того, щоб дати більш точну оцінку ефективності проведених інноваційних перетворень в банках, необхідно чітко розмежовувати види інновацій.

Різноманітність банківських інновацій в сучасній банківській справі відображає їх класифікація. Тому розглянемо класифікацію, створену на основі праць Полянського С.Н. [45], Іванова С.В. [21], Кузьміна С.В. [30] (табл. 2.4).

Класифікація банківських інновацій

Ознака класифікації	Види інновацій
За причиною появи	- абсолютні (стратегічні, інтенсивні); - відносні (реактивні, екстенсивні).
За предметом і сферою застосування	- продуктові; - ринкові; - інновації – процеси.
Залежно від цілей	- оперативні; - перспективні.
Залежно від функцій	- виробничі; - інтелектуальні; - фінансові; - управлінські.
За обсягами впливу	- точкові; - системні.
За ступенем новизни	- нові; - створені на основі нових способів використання раніше застосовуваних продуктів.

Дана класифікація дозволяє більш точно на практиці структурувати інноваційні процеси в банківській установі, дає більш чітке поняття того, що саме піддається змінам, який вони носять характер і на що впливають, а також який вийде кінцевий результат. Детальна класифікація банківських інновацій необхідна, так як інноваційні процеси не повинні протікати стихійно, за допомогою класифікації можна більш точно оцінити ефективність впроваджуваних змін, а отже створити інноваційну стратегію, яка необхідна конкретній кредитній установі. Крім того, наведена вище класифікація банківських інновацій дає можливість виявити деякі закономірності у

виникненні та під час здійснення інноваційних процесів в банківських організаціях.

Для здійснення інноваційної діяльності банком може бути вибраний один із існуючих підходів. Основуючись на внутрішньому підході, банком за рахунок власних сил створюється внутрішня інфраструктура для інноваційної діяльності; це може відбуватись двома способами: шляхом генерації власне співробітниками банку ідей стосовно удосконалення певних процесів або для цих цілей створюється інноваційний підрозділ чи лабораторія, які здійснюють пошук, відбір та тестування інновацій.

При відсутності можливості для створення внутрішньої інфраструктури застосовується зовнішній підхід, що передбачає співробітництво із інноваційними партнерами, які беруть на себе більшість ризиків, якими супроводжується прийняття інноваційних рішень.

Представляє інтерес і підхід, що вже практикується деякими банками, оснований на прямих контактах зі споживачами в результаті створення відділень нового формату, яким властива зміна традиційної ролі на основі трьох компонентів: інноваційність, технологічність, модернізація.

В даний час ми стикаємося більше з технологічними інноваціями, так як продуктовий пакет для фізичних осіб довгий час представлений постійними продуктами: пластиковими картами, депозитами, кредитами і переказами. Нові продукти, які в основному останнім часом пропонують банки, по суті, не принципово нові, а лише модифікація старих продуктів, за допомогою яких з'являються інноваційні технології.

Стосовно інноваційної політики банківських організацій, можна так само відзначити, що в банківській сфері складно створити абсолютно новий продукт або послугу, найчастіше відбувається запозичення інновації з іншої сфери або модернізація вже існуючих пропозицій, виходячи з вимог клієнта і постійного розвитку. Крім цього, банки стикаються із ще однією проблемою при впровадженні інновацій. Справа в тому, що банківські послуги неможливо запатентувати, можна тільки створити торгову марку. Тому інноваційні

продукти і послуги, впроваджені в роботу банківської установи, швидко копіюються конкурентами, в зв'язку з чим продукт або послуга вже не є інноваційними і унікальними.

Впровадження інновацій у банківській установі є складним і суперечливим процесом. Тим не менше, конкурентоспроможність банківської установи значною мірою залежить від впровадження інновацій у її діяльність, оскільки вони сприяють прискоренню, покращенню якості обслуговування клієнтів та вдосконаленню внутрішніх операцій банку.

Висновки до розділу 2

В першому розділі дипломної роботи було розглянуто теоретичні основи та методики оцінки фінансового стану комерційного банку.

В результаті були отримані наступні висновки:

1. Здійснено аналіз економічного змісту та методів оцінки ефективності діяльності банківських установ.

Фінансовий стан комерційного банку - це комплексна економічна характеристика його діяльності з позицій короткострокової, середньо- та довгострокової перспективи, що визначається структурою джерел коштів банку та ефективності їх розміщення. Іншими словами, фінансовий стан комерційного банку залежить від успішності управління позабалансовими та балансовими пасивами та активами і дозволяє зробити висновки про доцільність існування даної кредитної організації або взаємодії з нею.

Розробка та удосконалення методик аналізу фінансового стану комерційного банку, а також створення та систематизація множини економічних показників є одним із найважливіших розгалужень фінансово-економічної науки, оскільки результати проведеного аналізу та їх оцінка перебувають у нерозривному зв'язку з майбутнім як економічним, так і виробничим добробутом банку.

2. Досліджено проблеми викривлення фінансової звітності КБ;

Викривлення звітності - це далеко не нова проблема для банківської сфери і вона притаманна не тільки економіці України, а й економіці розвинених країн, тому що в основі її лежить людський фактор, а саме: моральний вибір акціонерів та керівництва банку. Під викривленням фінансової звітності слід розуміти результат дій персоналу економічного суб'єкта, куди входять помилки у статтях фінансової звітності, неповне відображення операцій, наявність підроблених документів, збільшення клієнтських залишків та інше.

3. Проаналізовано інновації як невід'ємна частина розвитку та вдосконалення банку та банківської системи в цілому.

Застосування банківськими установами інноваційних продуктів, технологій або процесів забезпечують їх конкурентні переваги на фінансовому ринку та спряють можливості задоволення потреб споживачів на новому якісному рівні.

РОЗДІЛ 3

ХАРАКТЕРИСТИКА, АНАЛІЗ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУАТ «КБ»АКОРДБАНК»

3.1 Організаційно - економічна характеристика банку ПуАТ «КБ»АкордБанк»

ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» (далі найменований як Банк) - комерційний український банк.

Банк входить у топ 15 банків за регіональною мережею.

Організаційно-правовою формою Банку є публічне акціонерне товариство.

Банк налічує 88 відділень та більше 150 точок продажів кредитів на території всієї України.

Банк з початку 2021 року входить у ТОП -30 фінансових установ України за обсягом коштів фізичних та юридичних осіб відповідно до даних НБУ.

Стратегічна мета Банку - зростання вартості банківської установи на ринку в інтересах акціонерів.

Основна мета менеджменту Акордбанку створення та надійне функціонування конкурентоспроможного фінансово стійкого кредитного закладу з розвинутими технологіями взаємодії з клієнтами, здатного задовольнити вимоги і надавати широкий спектр банківських послуг юридичним особам та приватним клієнтам на рівні міжнародних банків.

Банк входить до учасників Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

До контрагентів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» можна віднести суб'єктів господарювання(фізичні особи – підприємці, юридичні особи), фізичних осіб, небанківські установи.

Банк здійснює перекази платежів як в межах країни так і поза її межами, видачі кредитів, операції з валютними коштами, надає банківські послуги, залучає депозитні кошти.

Також Банк забезпечений співробітниками з високим рівнем професіоналізму.

На початку 2016 року банк змінив Стратегію розвитку, яка передбачає розширення регіональної присутності у всіх областях України та націлена на забезпечення абсолютної надійності, високої ліквідності і платоспроможності, реалізація чого досягається за рахунок проведення виваженої безризикової кредитної політики з акцентом на розвиток транзакційного бізнесу.

Акціонери Банку регулярно збільшують статутний капітал Банку, тим самим підтверджують націленність на довгострокову стабільну діяльність.

Незалежність Банку від будь-яких секторальних ризиків в економіці досягається шляхом повного покриття накладних витрат комісійними доходами від безризикових (не кредитних) операцій.

Банк має транзакційну бізнес-модель, яка формує основну частину стабільних доходів від переказів коштів фізичних осіб, розрахунково-касового обслуговування клієнтів, надання гарантій та акредитативів, операцій з валютою на готівковому та безготівковому ринках, короткострокового споживчого кредитування фізичних осіб. Така бізнес-модель передбачає не тільки широкий продуктовий ряд комісійно-торгових продуктів, які пропонуються клієнтам, а також розвинуті інфраструктурні можливості щодо покриття регіональної мережі відділень, наявність якісних каналів дистанційного обслуговування та високу частку грошей та їх еквівалентів в структурі активів банку.

Мережа Банку складається з Головного офісу та 87 відділень

У 2021 році Акордбанк було визнано переможцем Національної премії «Вибір Країни» 2021 у номінації «Кращий банк для бізнесу та населення».

У жовтні 2020 року Акордбанк став переможцем 12 всеукраїнського конкурсу «Банки року - 2020» у номінації «За якісний банківський сервіс», який щорічно проводить Міжнародний фінансовий клуб «Банкирь».

На рисунку 3.1 зображена структура власності Банку

Рис. 3.1 Структура власності Банку

N з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Резюме документа, яким обрано на посаду
1	Волинець Данило Мефодієвич	Голова Наглядової Ради (акціонер)	Рішення Загальних зборів акціонерів від 23.11.2020 №№6.1, 6.2, 7.1, 8.1, 8.2, 9.1 (протокол №2020112301), Рішення Наглядової Ради від 15.02.2021 б/н (протокол №2021021501)
2	Космін Анатолій Федорович	Заступник Голови Наглядової Ради (незалежний)	Рішення Загальних зборів акціонерів від 23.11.2020 №№6.1, 6.2, 7.1, 8.1, 8.2, 9.1 (протокол №2020112301), Рішення Наглядової Ради від 15.02.2021 б/н (протокол №2021021501)
3	Данилюк Роман Юрійович	Член Наглядової Ради (незалежний)	Рішення Загальних зборів акціонерів від 23.11.2020 №№6.1, 6.2, 7.1, 8.1, 8.2, 9.1 (протокол №2020112301), Рішення Наглядової Ради від 15.02.2021 б/н (протокол №2021021501)
4	Кінзерський Володимир Миколайович	Член Наглядової Ради (незалежний)	Рішення Загальних зборів акціонерів від 23.11.2020 №№6.1, 6.2, 7.1, 8.1, 8.2, 9.1 (протокол №2020112301), Рішення Наглядової Ради від 15.02.2021 б/н (протокол №2021021501)
5	Кот Зінаїда Петрівна	Член Наглядової Ради (акціонер)	Рішення Загальних зборів акціонерів від 23.11.2020 №№6.1, 6.2, 7.1, 8.1, 8.2, 9.1 (протокол №2020112301), Рішення Наглядової Ради від 15.02.2021 б/н (протокол №2021021501)
6	Руднев Олексій Миколайович	Голова Правління	Рішення Наглядової Ради від 12.04.2021 б/н (протокол №2021041201), лист Національного банку України від 14.06.2021 (№27-0013/53145)
7	Клевацькай Денис Сергійович	Заступник Голови Правління, член Правління	Рішення Наглядової Ради від 22.03.2021 б/н (протокол №2021032201)
8	Літшо Оксана Петрівна	Головний бухгалтер, член Правління	Рішення Наглядової Ради від 06.12.2018 б/н (протокол №2018120601)
9	Войтків Микола Володимирович	Директор Департаменту ризик-менеджменту, член Правління	Рішення Наглядової Ради від 06.12.2018 б/н (протокол №2018120601)
10	Голєня Олександр Євгенович	Заступник Голови Правління, член Правління	Рішення Правління від 20.05.2021 б/н (протокол №200521.01)
11	Корженівський Ярослав Віталійович	Начальник Управління фінансового моніторингу, член Правління	Рішення Наглядової Ради від 07.09.2021 б/н (протокол №2021090701)

Рис. 3.2 Чинний склад Наглядової Ради та Правління ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

На сьогоднішній день головою правління є Руднев Олексій. [46]. Головою наглядової ради є Волинець Данило. Крім вказаних правління складаються з

- Заступника Голови Наглядової Ради;
- Членів Наглядової ради;

- Заступник Голови Правління;
- Головний бухгалтер;
- Директор Департаменту ризик-менеджменту
- Начальника Управління фінансового моніторингу.

Наглядова рада складається з 11 осіб, до компетенції яких входять питання визначення пріоритетних напрямів діяльності, створення та закриття філій та представництв, затвердження бізнес-плану на фінансовий рік, обрання президента-голови, членів правління та рішення про припинення їх повноважень, скликання загальних зборів акціонерів та інше.

Одним із завдань Банку є підтримка та вдосконалення розвиненої фінансової системи в Україні. [46]

Для реалізації цього завдання Банк надає послуги, серед яких:

- випуск банківських карток
- іпотечне та споживче кредитування;
- автокредитування;
- лізинг;
- рефінансування;
- надання гарантій;
- послуги дистанційного управління рахунками;
- кредитні картки з пільговим періодом;
- термінові вклади;
- оренда сейфових комірок;
- грошові перекази та інше.

В цілому, пропозиції продуктів та послуг Банку можна подати у вигляді узагальнюючої схеми, представленої на рис.3.3

Рис. 3. 3 Схематичне зображення продуктів Банку

На рис. 3.4 чітко видно поступове збільшення кількості відділень за останні роки.

Рис. 3.4 Статистика відділень Банку

Метою будь-якого комерційного банку, як малого, і великого, є отримання максимальної прибутку за умов його стабільного функціонування в ринкових умовах. Звіт про фінансові результати на основі даних про доходи та витрати показує, наскільки банк наблизився до цієї мети.

3.2 Основні фінансові характеристики діяльності банку ПуАТ «КБ»АкордБанк» та їх аналіз

Важливим етапом фінансового моніторингу є оцінка фінансової стійкості банків, яка здійснюється зі сторони НБУ та самих банків.

Рівень фінансової стійкості кожного окремого банку впливає в подальшому на рівень стійкості банківської системи країни у цілому. Оцінка фінансової стійкості банків проводиться на основі їхньої фінансової звітності, яка є відкритою – публікується як на офіційних сайтах банків, так і на сайті НБУ. У процесі оцінювання фінансової стійкості банків проаналізуємо структуру їхнього балансу (активів, зобов'язань, власного капіталу), доходів та витрат.

В табл. 3.1. проведено аналіз динаміки основних розділів балансу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК за 2019-2021 рр.

Таблиця 3.1

Аналіз динаміки активів, зобов'язань і джерел власних коштів ПуАТ «КБ
«АКОРДБАНК»

	Дані на звітну дату, тис. грн			Відхилення,%	
	2019	2020	2021 (3 квартали)	2020	2021 (3 квартали)
активи	2 993 680	6 472 835	11 436 405	116%	77%
пасиви	2 993 680	6 472 835	11 436 405	116%	77%
зобов'язання	2 722 868	6 155 302	11 091 979	126%	80%
власний капітал	270 812	317 533	344 426	17%	8%

Отже, з даних табл. 3.1 ми бачимо, що активи ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020 рік зросли на 116%, а за 2021 – на 77%. Що стосується зобов'язань, то протягом 2020 року вони збільшились на 126%, а протягом 2021 року – на 80%. Капітал банку мав приріст у 2020 році на 17%, а у 2021 році уже зріс на 8%.

Проведені розрахунки свідчать про стабільне зростання усіх основних показників балансу.

Тепер детальніше розглянемо склад активів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Аналіз структури і динаміки активів Банку

	Дані на звітну дату, тис. грн			Питома вага, %		
	2019	2020	2021 (3 квартали)	2019	2020	2021 (3 квартали)
активи	2 993 680	6 472 835	11 436 405	100,00%	100,00%	100,00%
Грошові кошти та їх еквіваленти	1 699 470	1 217 079	1 475 317	56,77%	18,80%	12,90%
Кредити та заборгованість клієнтів	898 294	1 376 646	1 692 991	30,01%	21,27%	14,80%
Інвестиції в цінні папери	197 929	3 623 544	7 740 108	6,61%	55,98%	67,68%
Інвестиційна нерухомість	21 003	24 564	152 816	0,70%	0,38%	1,34%
Відстрочений податковий актив	1 426	3 105	4 010	0,05%	0,05%	0,04%
Основні засоби та нематеріальні активи	36 931	44 809	89 151	1,23%	0,69%	0,78%
Активи з права користування	80 053	104 508	170 230	2,67%	1,61%	1,49%
Інші активи	58 574	78 580	111 782	1,96%	1,21%	0,98%

Як бачимо, вартість сукупних активів має тенденцію до зростання. В основному завдяки збільшенню інвестиційних цінних паперів, які становлять найбільшу суму серед основних статей активів за останніх два роки. У 2020 році даний показник збільшився на 17,3% у порівнянні з 2019 роком, а у 2021 станом на кінець третього кварталу збільшився на 113,6%.

Другою за розміром є стаття «Кредити та заборгованість клієнтам». Так, у 2020 році їх сума становила 1 376 646 тис. грн., що на 53% більше, ніж у 2019 році, а у 2021 – їх сума була 1 692 991 тис. грн., що на 22,9% більше у порівнянні з попереднім 2020 роком.

Незначне зменшення мала стаття «Грошові кошти та їх еквіваленти». Так, за 2020 рік вони зменшилися на 1126,6%, а за 2020 рік – на 195%. Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію демонструють нестабільну динаміку: за 2019 рік вони збільшилися на 28,3%, а за 2021 рік – збільшилися на 21,2 %.

Наочно дані зміни можна спостерігати на рис. 3.5

Рис. 3.5 Динаміка активу балансу та його основних статей Банку

Наступним кроком є аналіз структури і динаміки зобов'язань банку (табл. 3.3). Аналіз структури зобов'язань банку показує кількісну та якісну оцінку їхніх строкових та поточних зобов'язань

Таблиця 3.3

Аналіз структури і динаміки зобов'язань ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

	Дані на звітну дату, тис. грн			Питома вага, %		
	2019	2020	2021 (3 квартали)	2019	2020	2021 (3 квартали)
пасиви	2 993 680	6 472 835	11 436 405	100,00%	100,00%	100,00%
Зобовязання	2 722 868	6 155 302	11 091 979	90,95%	95,09%	96,99%
Кошти банків	-	2 080 018	5 360 255	0,00%	32,13%	46,87%
Кошти клієнтів	2 597 903	3 894 456	5 414 663	86,78%	60,17%	47,35%
Зобовязання щодо податку на прибуток	1 921	2 071	4 279	0,06%	0,03%	0,04%
резерви за зобовязання	5 971	12 346	16 723	0,20%	0,19%	0,15%
зобовязання з оенди	82 977	110 341	175 279	2,77%	1,70%	1,53%
інші зобовязання	34 096	56 070	120 780	1,14%	0,87%	1,06%
власний капітал	270 812	317 533	344 426	9,05%	4,91%	3,01%
Статутний капітал	247 592	284 540	284 540	8,27%	4,40%	2,49%
резерви та інші фонди банку	3 702	5 148	5 634	0,12%	0,08%	0,05%
Резерви переоцінки	-105	-49	-65	0,00%	0,00%	0,00%
Нерозподілений прибуток	19 623	27 894	54 317	0,66%	0,43%	0,47%

Як можна побачити з таблиці, основним джерелом формування банком ресурсів виступають кошти клієнтів. При чому видно значне зростання коштів клієнтів за останні три роки, але зменшення їх у загальній частці пасивів. Так, у 2019 році вони склали 32,12% від усіх пасивів банку, у 2020- 60,17%, а у 2021 році - 47,35%.

Також можна відмітити значну частку пасивів - Кошти банків. На кінець третього кварталу 2021 року даний показник складає 46,87% від усіх зобов'язань.

Статутний капітал за останніх три роки майже не змінювався.

Рис. 3.6 Динаміка зобов'язань та їх основних складових ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

Не менш важливим є аналіз структури капіталу банку у розрізі його складових. Так, статутний капітал банку повинен складати основну частку у структурі капіталу. Розглянемо динаміку обсягу капіталу та його основних складових (рис. 3.7).

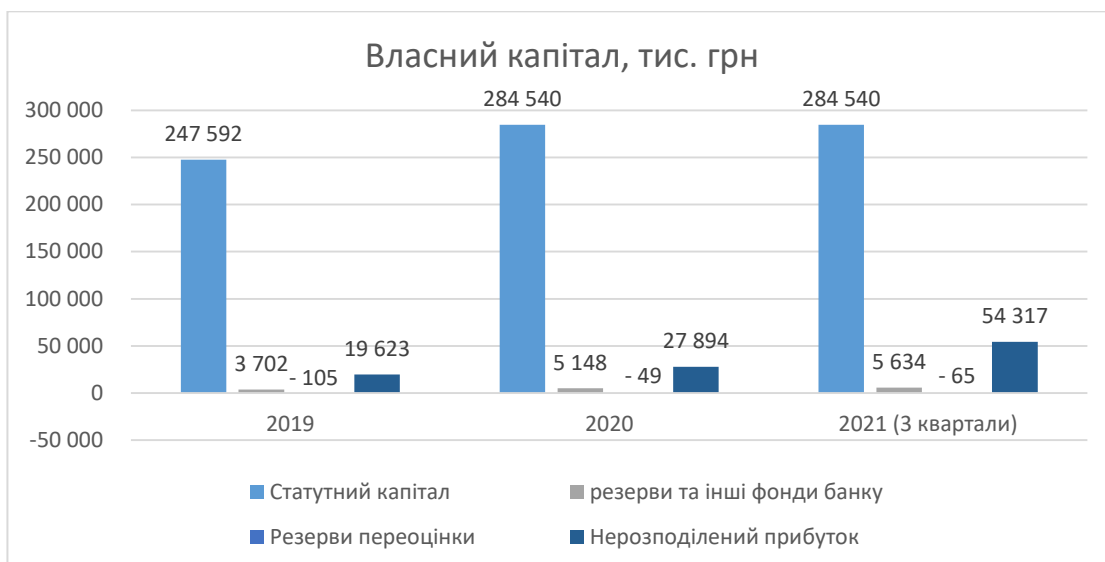

Рис. 3.7 Динаміка обсягу капіталу та його основних складових ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

Як бачимо, статутний капітал банку відповідає вимогам і значно перевищує мінімальне значення. Капітал банку є додатнім, що свідчить про необхідний рівень ефективності діяльності та якісне управління капіталом.

Далі проведемо аналіз доходів, витрат і прибутку банку. Розглянемо склад і динаміку статей Звіту про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за період 2018-2020 рр. (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Динаміка основних статей процентних доходів та витрат

	Дані на звітну дату, тис. грн			Відхилення, %	
	2019	2020	2021 (3 квартали)	2020/2019	2021/2020
Усього процентних доходів	291 032	428 850	726 787	47,35%	69,47%
Усього процентних витрат	149 602	195 650	359 974	30,78%	83,99%
Чистий процентний дохід	141 430	233 200	366 813	64,89%	57,30%

Процентні доходи банку за 2021 рік зросли на 297 937 тис. грн., а за 2020 рік збільшилися на 137 818 тис. грн. Що стосується процентних витрат, то за 2021 рік відбулось збільшення на 164 324 тис. грн., а за 2020 рік – збільшення на 46 048 тис. грн.(рис. 3.8)

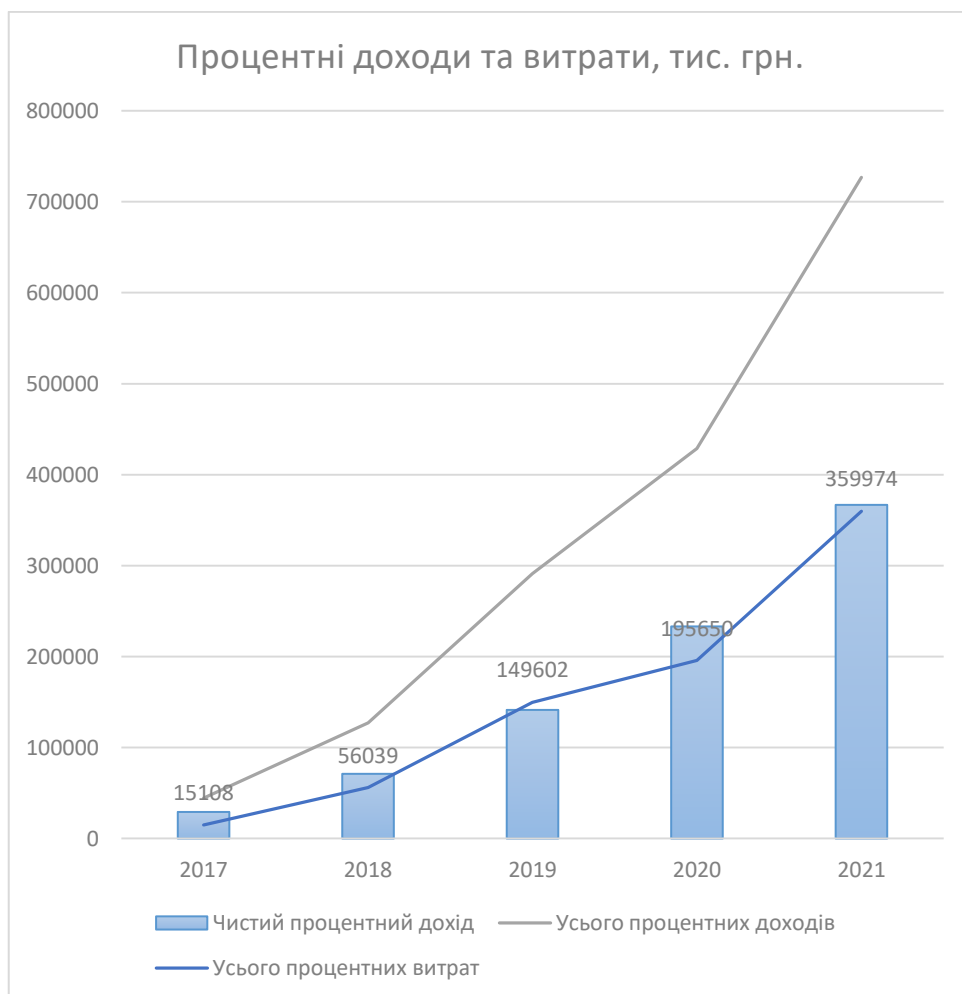

Рис. 3.8 Динаміка процентних доходів та витрат Банку

Таблиця 3.5

Динаміка основних статей комісійних доходів та витрат

	Дані на звітну дату, тис. грн			Відхилення, %	
	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020
Комісійні доходи	209625	321249	300347	53,25%	-6,51%
Комісійні витрати	18841	30871	39298	63,85%	27,30%
Чистий комісійний дохід/витрати	190784	290378	261049	52,20%	-10,10%

Комісійні доходи станом на 30.09.2021 року зменшилися порівняно з 2020 роком (зменшилися на 20 902 тис. грн). У 2020 році порівняно з 2019 роком комісійні доходи зросли на 111 624 тис. грн.

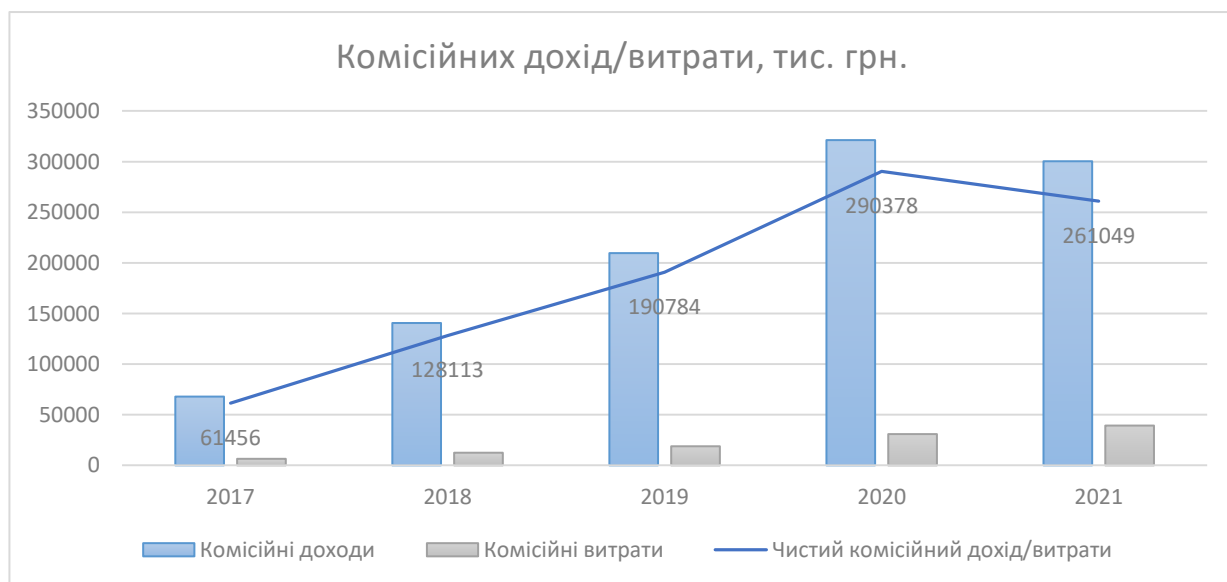

Рис. 3.9 Динаміка основних статей комісійних доходів та витрат

Основну частину доходів складають процентні та комісійні доходи. Комісійний дохід напряму залежить від зростання кількості клієнтів банку, а

також кількості банківських операцій, що здійснюються клієнтами. Тому комісії формують значну частину прибутку банку та виступають важливим фактором стійкості бізнес-моделі.

На рисунку 3. Зображено кількість клієнтів, що обслуговуються у ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК». Чітко видно ріст усіх клієнтів: юридичних осіб, СПД, фізичних осіб.

Так, за 20219 рік кількість клієнтів банку зросли у порівнянні з попереднім роком на 25%, а у 2020р. на 30%.

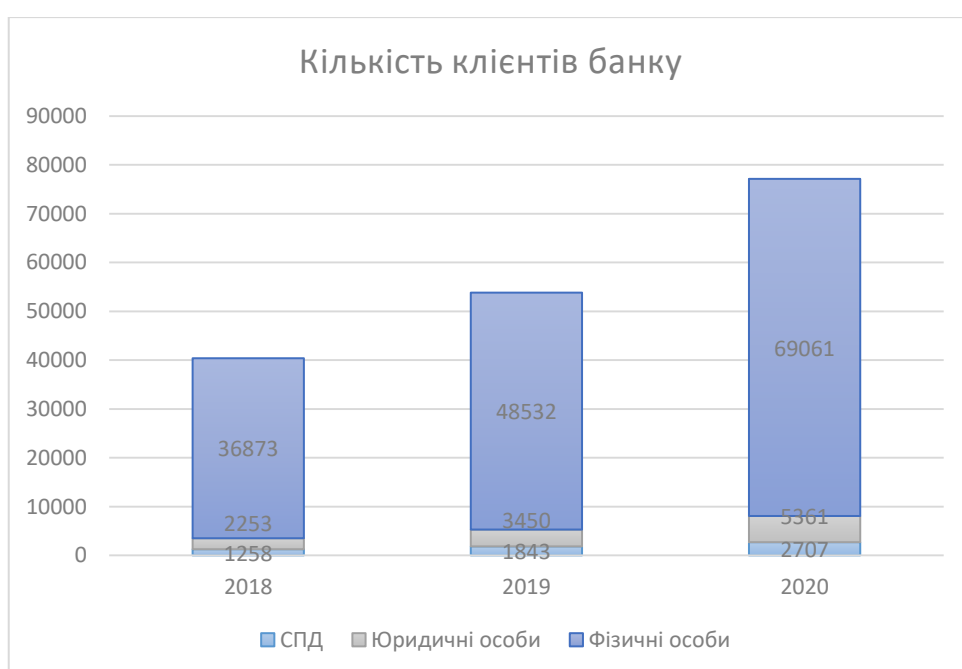

Рис.3.10 Кількістю клієнтів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

Кількість платіжних карток також мала тенденцію до зростання (рис. 3.11). У 2018 році порівняно з попереднім роком даний показник зріс на 35%, у 2019 на 27%, 2020 – 39%.

Рис. 3.11 Кількість держателів платіжних карток

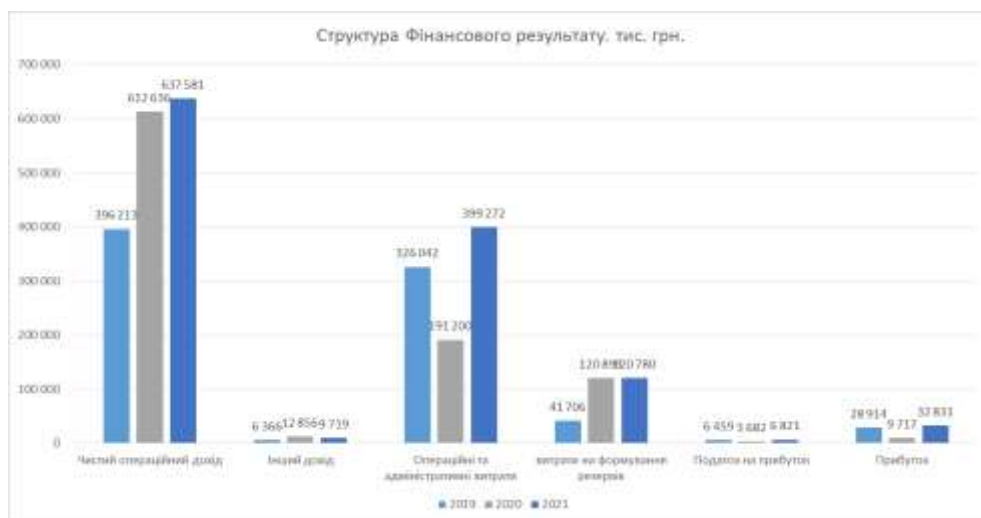

Рис. 3.12 Структура фінансового результату Банку

Загалом можна відмітити зростання показників у 2021 році у порівнянні з 2020 р (рис. 3.12).

Тепер розглянемо виконання ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» економічних нормативів, встановлених НБУ(рис.3.13).

Рис. 3.13 Статистика регулятивного капіталу

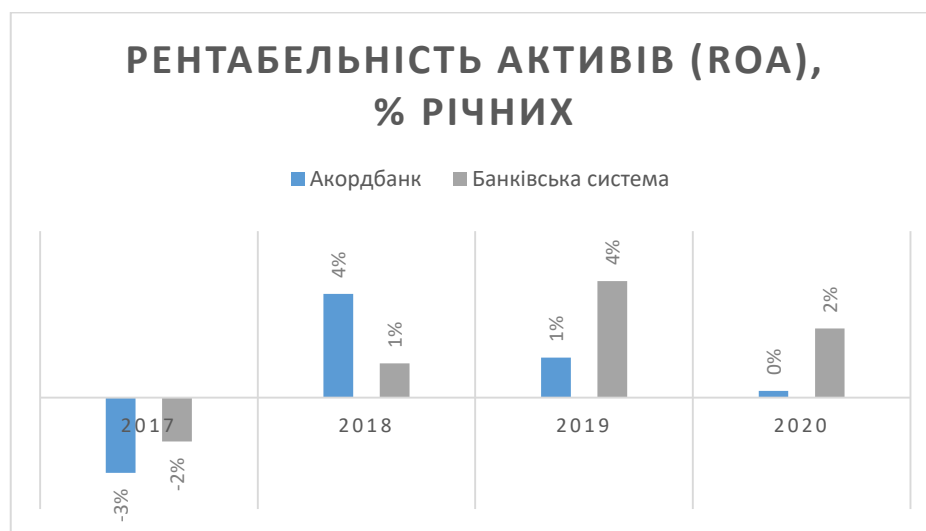
Станом на 30 вересня 2021 року статутний капітал Банку складає 284 540 тис. грн (у 2020 році він становив також 284 540 тис. грн, у 2019 році дорівнював 247 592 тис. грн).

За даними рис. 3.13 можемо зробити висновки про зростання регулятивного капіталу. Так станом на 31.12.2020 рік він становив 345 318 тис. грн., що на 84 909 тис. грн. у порівнянні з минулим роком.

Рис. 3.14 Рентабельність статутного капіталу

З рисунку 3.14 можна зробити висновок, що у 2017 та 2019 роках рентабельність статутного капіталу знаходилися на рівні банківської системи. У 2018 році рентабельність значно перевищувало значення банківської системи, а у 2020 році було меншим на 5,2%.

3.15 Рентабельність активів

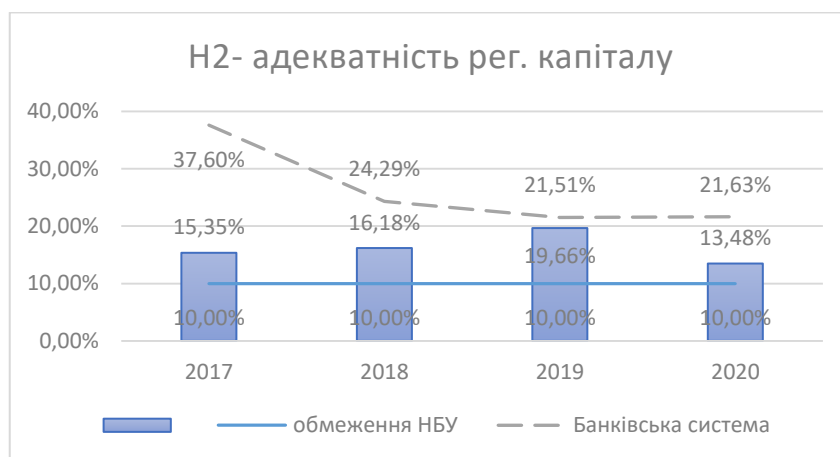
На рис. 3.15 чітко видно коливання показника рентабельності активів банку. Так, за останні 2 роки значення даного показника суттєво менші ніж у загальної банківської системи України.

3.16 Чиста процентна маржа

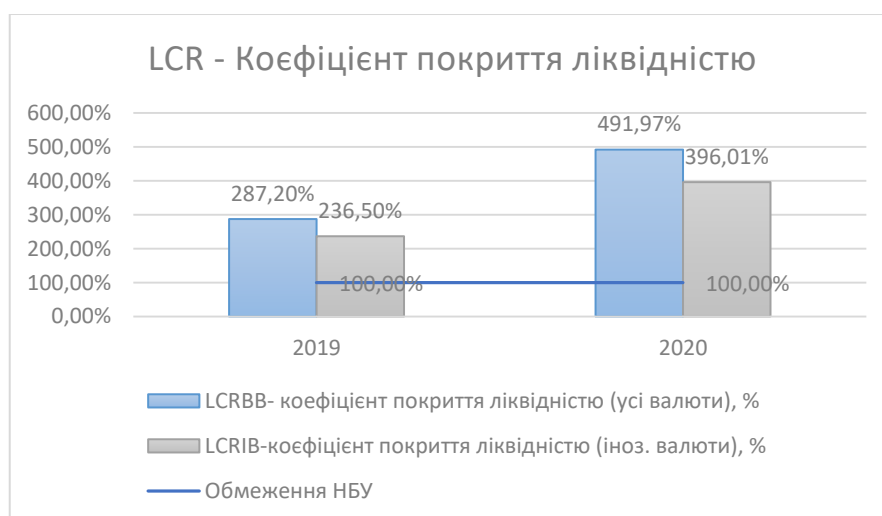

На рис. 3.16 зображено динаміка зміни показника чистої процентної маржі. Даний показник в ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за останні 4 роки перевищує показники загальної анківської системи.

3.17 Динаміка показника адекватності регулятивного капіталу

Норматив достатності регулятивного капіталу у 2020 році становив 13,48 % (при нормативному значенні не <10%) і протягом досліджуваного періоду знаходився на достатньому рівні, не дивлячись на зменшення даного показника на 6,18% у порівнянні з минулим роком(рис. 3.17).

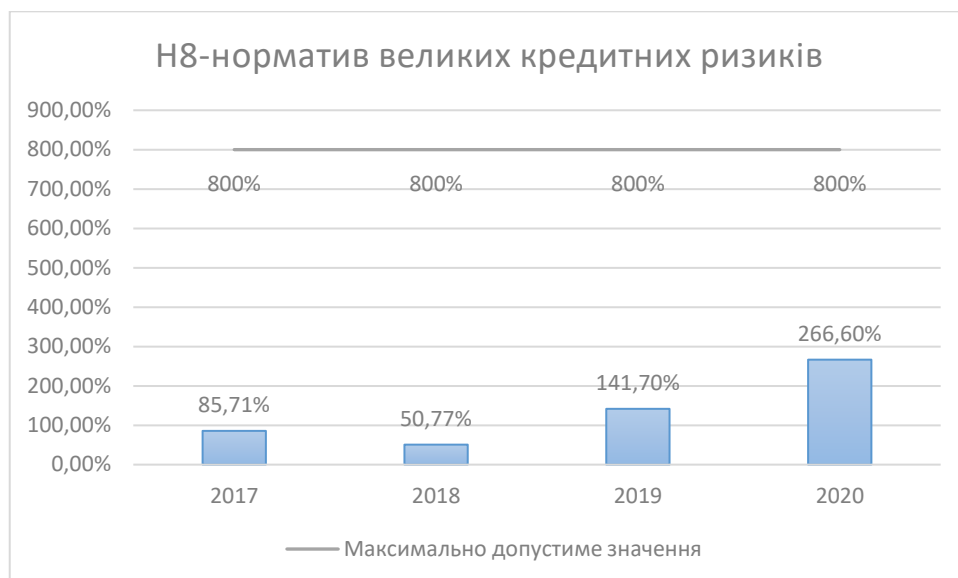
3.18 Динаміка показника покриття ліквідності

Коефіцієнт покриття ліквідністю зріс у 2020 році у порівнянні з минулим роком на 204,77% (усі валюти), і на 159,51% у іноземних валютах і становив 491,97% і відповідно 396,01% при мінімальному встановленому рівні НБУ у 100% (рис. 3.18).

3.19 Динаміка показника максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента має тенденцію до зменшення, і у 2019 році прийшов до норми, встановленої НБУ (не більше 25%) (рис.3.19).

3.20 Динаміка показника великих кредитних ризиків

Норматив великих кредитних ризиків за останніх три роки зростає, але залишається в межах допустимих значень.

Рис. 3.21 Динаміка кредитного ризику за операціями пов'язаними з банком особами.

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами знижувався останні 4 роки, та знаходиться в межах обмеження з 2019 року (рис.3.21).

Проаналізуємо фінансову стійкість ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» шляхом розрахунку показників, наведених в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Показники фінансової стійкості банківської установи

Показник	2019	2020	2021	Відхилення 2018/2019	Відхилення 2021/2020
Коефіцієнт надійності, %	9,95%	5,16%	3,11%	-4,79%	-2,05%
Коефіцієнт фінансового важеля	10,05	19,38	32,20	9,33	12,82
Коефіцієнт достатності капіталу, %	9,05%	4,91%	3,01%	-4,14%	-1,89%

З таблиці 3. видно, що показники стійкості знижуються. Так, у 2019 та 2020 році всі розраховані показники знаходяться у нормі, а у 2021 році ні один з коефіцієнтів не знаходяться у нормі.

Таблиця 3.7

Моніторинг змін обсягів фінансових ризиків

різновид ризику	Зміни за період	Приріст за рік	01.01.2021	01.01.2020
Кредитний ризик	Частка великих кредитів	128,2%	269,9%	141,700%
	коливання обсягів кредитного портфелю, тис. грн	381529	1556055	1174525

	частка валютних ризиків	6,4%	23,3%	16,900%
Ризик ліквідності	висока частка ВЛА високе значення LCR	11,4%	74,3%	62,900%
	коефіцієнт покриття ліквідністю (усі валюти),%	204,7%	492,0%	287,200%
	коефіцієнт покриття ліквідністю (іноз. валюти),%	159,5%	396,0%	236,500%
Процентний ризик банківської книги	динаміка чистого процентного доходу	246481	246481	1416
	динаміка чистої процентної маржі за місяць	-1,7%	7,4%	9,100%
	динаміка чистого мпреду за місяць	1,5%	13,5%	12,100%
Валютний ризик	зміни результату від торгівлі іноземною валютою	88589	88589	64000
	обсяги відкритих валютних операцій			
	довгої ВВП	1,0%	1,5%	0,600%
	короткої ВВП	2,5%	5,1%	2,600%

Стратегічною метою Банку у сфері управління ризиками є підвищення вартості власного капіталу при мінімізації втрат від банківських ризиків для досягнення цілей усіх зацікавлених сторін.

Рівень фінансових ризиків Банку в межах норми. Банком постійно здійснюється нагляд за ними.

Збільшення масштабів Банку зумовила відповідний ріст капіталу під операційним ризиком.

Відповідно до вимог НБУ розмір операційного ризику у відповідності до обсягів доходів та витрат Банку становить 72 млн. грн.

Банк виділяє наступні операційні ризики, що можуть суттєво вплинути на подальшу роботу:

- Тривала пандемія коронавірусу
- Геополітичний ризик, воєнні дії
- Внутрішнє та зовнішнє шахрайства
- Штрафи регулятора
- Кібератаки, ІТ-збої
- Тероризм, пограбування
- Фінансування тероризму, санкції

Вказані нефінансові ризики у випадку одночасності їх реалізації можуть негативно вплинути на здатність продовження банком своєї діяльності.

Банк мінімізує ризики шляхом впровадження заходів безпеки в умовах пандемії коронавірусу, диверсифікує активи за географічною ознакою.

Банком також вживається ряд заходів для посилення інформаційної безпеки. Відповідний підрозділ на постійній основі здійснює фінансовий моніторинг операцій клієнтів.

У січні-серпні 2021 року зведений індекс виробництва товарів та послуг за основними видами економічної діяльності збільшився на 2,1% до відповідного періоду минулого року.

За оцінками Мінекономіки, зростання ВВП 2021 року становило 2,9% що є недостатнім для компенсації падіння, яке було у 2020 році (на 5,7%) .

Загальні активи Акордбанку з початку 2021 року зросли на 4,964 млрд. У гривневому еквіваленті(77%). Та досягли 11,436 млрд у гривневому еквіваленті .З урахуванням наявних та очікуваних макроекономічних тенденцій, у тому числі зростання кредитного ризикуЮ з початку 2021 року було здійснено формування витрат на резерви під активи операцій на суму 187 595 тис. грн. З початку 2021 року Банк отримав фінансовий прибуток у розмірі 26,909 млн. грн. (431% від аналогічного періоду 2020 року). Банк продовжує розвиток портфелю споживчого кредитування фізичних осіб та відповідне збільшення каналів продажу цих продуктів.

З початку 2021 року Банк відкрив 8 нових відділень та загальна кількість зросла до 88.

Комісійні доходи з початку 2021 року у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року зросли на 40%, чистий процентний дохід зріс в 2,4 рази. Нормативи ліквідності Банку у 2021 році суттєво перевищували нормативні значення, встановленні регулятором.

3.3 Шляхи оптимізації фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

Основним напрямком для ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» можна визначити стратегію інтенсивного розвитку.

Пріоритетом визначити збільшення ефективності ресурсів, що в наявності.

Отримання прибутку можна досягнути розширюючи якість та кількість різноманітних послуг, підвищувати якість обслуговування.

Також важливим аспектом для оптимізації роботи ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» є використання маркетингу.

Важливо, при пошуку шляхів оптимізації використовувати сучасні інструменти та впровадження новітніх технологій та банківських послуг.

Можна запропонувати наступні проекти для оптимізації фінансового стану комерційного банку:

- Впровадження нових послуг для фізичних та юридичних осіб. Додати операції з дорогоцінними металами, іпотечне кредитування.
- Покращити уже наявні банківські продукти, такі як платіжні картки, кредити.
- Удосконалити системи інтернет банкінгу для юридичних та фізичних осіб.
- Впровадження інновацій у діяльність банку.

Наразі серед представлених Банком карткових продуктів вибір вельми малий. Так, основним картковим продуктом є “Найкраща карта”.

Дана карта дозволяє користувачам розпоряджатися коштами, які знаходяться на рахунку, знімати готівку без комісії до 5 000 грн, підключати СМС-інформування, підключити Інтернет-Банків і здійснювати онлайн платежі.

Другим за популярністю є картковий продукт “Зарплатна карта”. Тарифні умови за даним продуктом майже не відрізняються від попереднього.

У Банку є також валютні карти, карти для пенсіонерів, приватні карти.

Однак умови за даними картками далекі від ідеалу.

Пропозицією щодо покращення даного сегменту Банку для ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» є випуск карт з мінімальним офердрафтом – 1 000 грн.

До мінімального кредиту також будуть додані функції кешбеку та нарахування % по залишку.

Наразі, у Банку є можливість додання кредитного ліміту до Найкращої карти, однак дана процедура здійснюється вкрай рідко та вимагає значних зусиль. При цьому функція кешбеку та нарахування на залишок відсотків відповідно також залишається у дефіциті.

Дана процедура допоможе збільшити процентний дохід Банку.

Третьою пропозицією для ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» є удосконалення клієнт-банку як для юридичних так і для фізичних осіб.

Для фізичних осіб розроблений додаток в якому є змога проводити платежі, розміщувати депозитні вклади, конвертувати валюту, відкривати віртуальні картки.

Однак до даного додатку у клієнтів виникає ряд зауважень, які можна і необхідно покращити. Серед них можна виділити наступні:

- Клієнт не бачить всіх здійснених операцій по картці(у виписці в особистому кабінеті відсутні всі транзакції).
- Відсутня можливість оплачувати комунальні платежі
- Відсутня можливість встановлення мінімального кредитного ліміту без допомоги менеджера банку.
- Часті технічні збої.

Заключною, і основною пропозицією щодо оптимізації фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» є впровадження інновацій у свою діяльність.

ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» займає далеко не лідируюче місце по рівню інноваційності серед банків України.

Інновації ж на сьогоднішній день є невід'ємною частиною життя. Процеси наростання створення та впровадження новітніх технологій у різні сфери життєдіяльності є визначальними ознаками розвитку суспільства.

Використання інноваційних банківських продуктів, що супроводжується зростанням їх доступності, комфортності, підвищенням рівня прозорості дозволять зберегти власну клієнтську базу та перетворити потенційних користувачів банківськими продуктами в реальних.

Звісно, банк має ряд інноваційних продуктів, які активно використовує у своїй діяльності, але у сучасному світі, де інновації займають надважливу роль у суспільстві, цього не достатньо.

Інноваційна діяльність банку повинна сприяти покращенню операційної ефективності, зокрема зростанню доходності та рентабельності активів, чистої процентної маржі.

Метою інноваційної діяльності будь-якого банку є забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності, що є однією з необхідних умов його ефективності. Рівень конкурентоспроможності показує поточний конкурентний потенціал банку, здатність реалізовувати наявні та створювати нові конкурентні переваги, які дозволять забезпечити лідируючу позицію на банківському ринку в умовах конкурентної боротьби.

Технології, які можна впроваджувати у банку:

- Готівка на касі
- Розумний SMARTID кваліфікований електронний підпис
- Електронний абонемент на паркування у мобільному додатку
- Оплата за допомогою біометричних даних
- Оплата послуг за QR- кодом
- Скарбничка
- Готівка на касі

Для просування своїх продуктів та послуг можна застосовувати різноманітні канали, наприклад: веб-сайт, реклама в Інтернеті, call-центри, офіційні сторінки банку в різних соціальних мережах, чат-боти, SMS-інформування тощо.

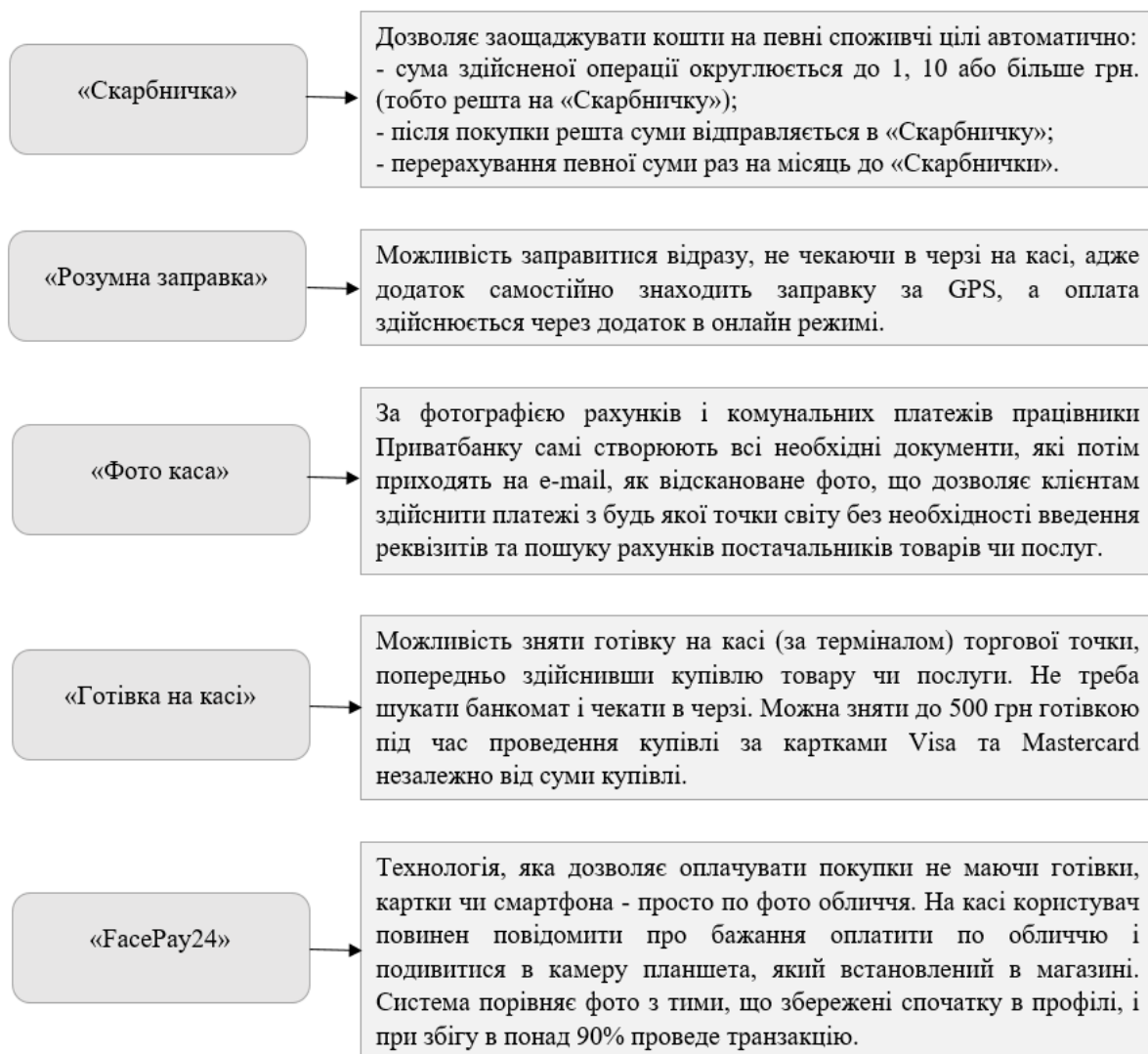

Рис. 3.22 Технології для впровадження у Банку

QR-банкінг. Даний додаток може забезпечити легку оплату рахунків, товарів та Інтернет-покупок просто через QR-код за безконтактною банківською технологією.

Для використання даної технології потрібно мати лише смартфон з встановленим додатком і сфотографувати QR-код, після розпізнавання якого через Інтернет клієнт автоматично перенаправляється на сторінку оплати і для її здійснення вводить свій пароль.

Зручність QR-банкінгу полягає в тому, що тепер можна не носити з собою пластикову карту і процес покупок, зняття готівки та інших операцій стане

швидшим. Сьогодні більш ніж 1000 магазинів, більшість з яких знаходяться в Києві, надають можливість сплачувати покупки скануванням QR-коду.

Висновки до розділу 3

В розділі 3 дипломної роботи було проаналізовано фінансовий стан ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК».

В ході дослідження було зроблено наступні висновки:

Здійснено аналіз організаційно-економічної характеристики ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»;

З початку 2021 року Банк відкрив 8 нових відділень та загальна кількість зросла до 88.

У січні-серпні 2021 року зведений індекс виробництва товарів та послуг за основними видами економічної діяльності збільшився на 2,1% до відповідного періоду минулого року.

2. Здійснено аналіз основних фінансово-економічних показників та фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК».

Загальні активи Акордбанку з початку 2021 року зросли на 4,964 млрд. у гривневому еквіваленті (77%). Та досягли 11,436 млрд у гривневому еквіваленті. З урахуванням наявних та очікуваних макроекономічних тенденцій, у тому числі зростання кредитного ризику

З початку 2021 року було здійснено формування витрат на резерви під активи операцій на суму 187 595 тис. грн. З початку 2021 року Банк отримав фінансовий прибуток у розмірі 26,909 млн. грн. (431% від аналогічного періоду 2020 року). Банк продовжує розвиток портфелю споживчого кредитування фізичних осіб та відповідне збільшення каналів продажу цих продуктів.

Комісійні доходи з початку 2021 року у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року зросли на 40%, чистий процентний дохід зріс в 2,4 рази. Нормативи ліквідності Банку у 2021 році суттєво перевищували нормативні значення, встановлені регулятором.

3. Надано рекомендації щодо оптимізації фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК».

Визначено основні напрямки оптимізації фінансового стану комерційного банку:

- Впровадження нових послуг для фізичних та юридичних осіб. Додати операції з дорогоцінними металами, іпотечне кредитування.
- Покращити уже наявні банківські продукти, такі як платіжні картки, кредити.
- Удосконалити системи інтернет банкінгу для юридичних та фізичних осіб.
- Впровадження інновацій у діяльність банку.

ВИСНОВКИ

В дипломній роботі були розглянуто аспекти щодо оптимізації фінансового стану комерційного банку, досліджено фінансовий стан ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

При реалізації даної роботи були вирішені поставленні завдання:

- досліджено діяльність банківської системи України, її структура та сутності. Здійснено аналіз наявних проблем банківської системи та її складових.
- проведений аналіз комерційних банків України як важливої складової БС. Визначено операції, що здійснюють комерційні банки, наведено їх класифікацію. Проведено аналіз динаміки змін кількості комерційних банків в Україні.
- досліджено сутність та фактори фінансової стійкості та ліквідності банків.
- проведено аналіз економічного змісту та методів оцінки ефективності діяльності банківських установ. Економічна ефективність діяльності комерційного банку ґрунтується в сучасних умовах на наявності вдалої ринкової стратегії, максимально повного та ефективного використання фінансових ресурсів, мінімізації комплексу ризиків.
- досліджено проблеми викривлення фінансової звітності КБ.
- проаналізовано інновації як невід’ємна частина розвитку та вдосконалення банку та банківської системи в цілому.
- проаналізовано організаційно-економічні характеристики ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК». Досліджено продукти банку, склад Наглядової Ради та Правління, загальна мета банку, їх контрагенти та інше.
- здійснено аналіз основних фінансово-економічних показників та фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК». Приведені розрахунки ліквідності, активів та пасивів банку, динаміки кількості клієнтів, кількості держателів платіжних карт та інші.

– надано рекомендації щодо оптимізації фінансового стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК». Виявлені товари, які потребують покращення, продукти, які необхідно додати та інновації, що необхідно впроваджувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Английские банки тестируют идентификацию клиентов по селфи /Банковские инновации // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://prodengi.kz/innovacii_v_bankah/anglijskie_banki_testiruyut_identifikaciyu_klientov_po_selfi/.
2. Бабенко К. Огляд банківського сектору та основні показники за 2020 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hotline.finance.ua/articles/oglyad-bankivskogo-sektoru-ta-osnovni-pokazniki-za-2020-rik>.
3. Банківський нагляд. Фінансовий стан банків України [електронний ресурс]/Національний банк України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
4. Береславська О. Девальвація гривні та спричинені нею виклики для України // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 2. – С. 26-33.
5. Бобиль В.В. Використання показників рівня якості управління ризиками у процесі оцінювання фінансового стану банку / В.В. Бобиль // Банківська справа. – 2013. – №4 . – С. 115–125.
6. Бобиль В.В. Теоретичний аспект комплексної системи антикризового управління банківськими ризиками / В.В. Бобиль // Банківська справа. – 2014. – №2 . – С. 3–20.
7. Васькович І.М. Деякі аспекти фінансової стійкості комерційного банку // Формування ринкових відносин в Україні.- 2004.- № 2.- С.40-43
8. Ветлінський В., Пернарівський О. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку // Банківська справа. – 2000. – № 6. – С. 48–51.
9. Виговська Л. 100 млрд на рік. Ринок мобільного та інтернет-банкінгу в Україні б'є рекорди [Електронний ресурс] / Л. Виговська, М. Оліярник. – 2016. –Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/publications/100-mlrd-na-rikrinok-mobilnogo-tainternet-bankingu-vukrajini-b-je-rekordi-108675.html>.

10. Винник Т. Переваги та вигоди мобільного банкінгу / Т. Винник, О.Пастущин // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених "Соціально-економічні аспекти розвитку економіки", 27–28 квітня 2017 року. – Т.: ТНТУ. – 2017. – С. 46–47.
11. Герасименко В. Управління власним капіталом банку в Україні в умовах фінансової кризи / В. Герасименко // Вісник Національного Банку України. – 2010. – №10. – С.13-17.
12. Глосарій банківської термінології Сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=124734&cat_id=124733.
13. Горячек А. Система своєчасного застереження проблем у діяльності банків / А. Горячек // Вісник Національного банку України. – 2004. – №6 . – С. 27–29.
14. Грушко В.І. Системна модель аналізу стійкості комерційного банку / В.І. Грушко // Фінанси України. – 2001. – №12 . – С. 20–28.
15. Дзяблюк О.В. Напрями зміцнення фінансової стійкості комерційних банків в умовах ринкової трансформації / О.В. Дзяблюк, Р.В. Михайлюк // Вісник економічної науки України. – 2008.– № 1. – С. 26–31.
16. Динаміка дотримання банками України економічних нормативів 2010-2011 рр.// офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. - http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision.
17. Діяльність банків на кредитному ринку в умовах асиметрії інформації / За ред. Л.В. Кузнецової: [Монографія]. – Одеса : ОНЕУ, 2015. – 289 с.
18. Домінова І. В. Форми електронного банкінгу: еволюція, переваги та недоліки / І.В. Домінова // Облік і фінанси. – 2016. – № 2. –С. 104–109.
19. Дослідження інтернет-аудиторії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoriyi>.
20. Електронний правочин у цивільному праві України: монографія ; за наук. ред. д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України Р. О. Стефанчука / Н.Є.

Блажівська. – К.: Алерта, 2014. – 240 с. – С.53-57.– Режим доступу:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

21. Жам О. Ю. Дослідження та аналіз стану банківської системи України / О. Ю. Жам, Р. Г. Крутінь // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2015. – Вип. 40. - С. 45-50.

22. Закон України «Про Національний банк України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14/page3>.

23. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», редакція від 23.04.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>.

24. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – Київ: «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.

25. Золотарьова О. В. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх запровадження в Україні / О. В. Золотарьова, А. А. Чекал // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – № 1. – С. 163–179.

26. Золотарьова О.В., Галаганов В.О. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України /О.В.Золотарьова, В.О.Галаганов //Проблеми економіки та політичної економії. – 2017. - № 1. – С. 83-98.

27. Іванов С.В. Особливості банківських інновацій / С.В.Іванов // Причорноморські економічні студії.– 2018.– Випуск 30-2.– С.73-80.

28. Карчева І.Я. Сучасні тенденції інноваційного розвитку банків України в контексті концепції банк 3.0 [Електронний ресурс] / І.Я. Карчева // Фінансовий простір.– 2015. – № 3(19). – С. 299–305. – Режим доступу : edu.ua/files/1503/15kijsti.pdf.

29. Кинг Бретт. Банк 3.0. Почему сегодня банк – это не то, куда вы ходите, а то, что вы делаете / Кинг Бретт [Пер. с англ. М. Мацковской]. – М : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2014. – 520 с.

30. Киселевич Ю. В. Влияние технологических инноваций на повышение конкурентоспособности банковской сферы / Ю. В. Киселевич // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://economyar.narod.ru/kislevich.pdf>.

31. Кисельов А.В. Основні засади концепції державного регулювання інноваційним розвитком ринку банківських послуг України / А.В. Кисельов // Актуальні проблеми економіки. – 2019. – № 5. – С. 34-41.

32. Кисельов А.В. Підходи до вдосконалення механізму державногерегулювання інноваційного розвитку банківської системи / А.В. Кисельов // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 36(1). – С. 52-55.

33. Коваленко В.В. Методичні підходи до діагностики і моніторингу фінансової стійкості банківської системи// Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 11. – С. 15–17.

34. Коваленко В.В., Крухмаль О.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи Монографія. Суми: УАБС НБУ, 2007. - 198 с.

35. Коваленко В.В., Черкашина К.Ф. Стратегічне управління системою твірними складовими фінансової стійкості банківської системи //Банківська справа.-2010.- №6.-С65-72.

36. Козьмук Н. І. Основні чинники впливу на фінансову стійкість банку в умовах фінансової нестабільності.

37. Костюк В.А., Сокотун В.С. Тенденції розвитку інноваційних банківських продуктів в Україні / В.А.Костюк, В.С.Сокотун //Приазовський економічний вісник.– 2018.– Випуск 6(11).– 444-450.

38. Кочетков В. М. Теоретичні аспекти процесу оцінки ринкової вартості банківської організації та особливості її проведення в Україні / В. М. Кочетков, М. М. Рихлюк // Економіка і управління. - 2015. - № 4. - С. 78-85.

39. Кривич Я. М. Вплив інновацій на стратегічний розвиток банку / Я.М. Кривич. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/58825>.

40. Крухмаль О.В. Оцінка фінансової стійкості на підставі визначення критеріїв динамічної стабільності діяльності банку // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 9. – С. 45–46.

41. Кузьмінов С.В., Задоя Ю.А. Інновації у банківській діяльності: сутність та класифікація. Європейський вектор економічного розвитку. 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ever_2018_1_8.

42. Лаврушин О.И. Управління діяльністю комерційного банку (банківський менеджмент) / Під ред. доктора екон. наук, професор О.І. Лаврушина. - М: Юристь, 2003 - 688 с..

43. Метлушко О.В. Новітні банківські продукти і технології : навч. посіб. / О.В.Метлушко. – Тернопіль : Вектор, 2016. – 172 с.

44. Набок Р. Аспекти, що можуть призвести до виникнення проблемного банку // Вісник НБУ. – 2007. – № 8. – С. 46–50.

45. Обґрунтування методичних підходів до оцінки стійкості фінансової системи: Інформаційно-аналітичні матеріали. – Вип.6 / С.В.Науменкова, Р.С.Лисенко, – К.: Національний банк України. – 2011. – 162 с.

46. Онишко С.В., Олешко А.А., Воронченко О.В. Інноватика на фінансових ринках // Formation of Knowledge Economy as the Basis for Information Society" / by М.М.Yermoshenko, Y.V.Kostynets, V.V. Kostynets, I.Y.Shtuler – Kyiv-Prague: International Academy of Information Science, 2016. – С. 62-65.

47. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

48. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://treasury.gov.ua>.

49. Офіційний сайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://195.78.68.84/dsszzi/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=291444&cat_id=38837.

50. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

51. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nove-pro-podatki--novini-/387333.html>
52. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
53. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
54. Офіційний сайт ПуАТ «КБ«Акордбанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://accordbank.com.ua/ua>
55. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua>.
56. Офіційний сайт рейтингового агентства «Рюрик» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rurik.com.ua>.
57. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб «Динаміка кількості банків – учасників ФГВФО» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/statystyka>.
58. Пантелеєва Н. М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози [Електронний ресурс] / Н. М. Пантелеєва // Приазовський економічний вісник. – 2017. – Вип. 3(03). – С. 68–73. – Режим доступу : http://rev.kpu.zp.ua/journals/2017/3_03_uk/17.pdf.
59. Петриченко Л.Ю. Аналіз методів оцінювання фінансової стійкості комерційних банків // Финансовая консультация .- 2002.- № 1.- С.75-80
60. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.
61. Полянский С.Н. Некоторые аспекты к вопросу классификации инноваций// Весник ТГУ. 2013. Вып. 7 (123). С. 86–91.
62. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2016 р. № 961 «Про деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи»

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961-2016-%D0%BF#Text>.

63. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 № 2121-111, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

64. Проникновение интернета в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://inau.ua/sites/default/files/file/1801/iv_kvartal_2017.pdf.

65. Рац О.М. Тенденції впровадження інноваційних банківських продуктів в умовах глобалізації світових фінансів / О.М.Рац // Актуальные научные исследования в современном мире.– 2017.– Выпуск 5(25). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://iscience.in.ua>.

66. Рейтинг надійності банків за підсумками 2020 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/publications/20222673-rejting-nadijnosti-bankiv-za-pidsumkami-2020-roku>.

67. Річний звіт Публічного акціонерного товариства «Райффайзен Банк Аваль» 2010 48.Річний звіт Публічного акціонерного товариства «Райффайзен Банк Аваль» 2011.

68. Рябокінь М.В. Банківські інновації як необхідна умова підвищення конкурентоспроможності банку на фінансовому ринку / М.В. Рябокінь, С.М.Татьяніна // Інфраструктура ринку.– 2018.– Выпуск 21.– С.279-286.

69. Семенець М. О. Fintech та кібербезпека в е-банкінгу [Електронний ресурс] /М. О. Семенець, С. Ю. Ляшко, М. М. Бричко // Наукова думка інформаційного століття.– 2017. – Том 3. – С. 6–13. – Режим доступу : http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/57306/1/Semenec_cybersecurity.

70. Склеповий Є.В. Складові стійкості комерційного банку // Фінанси України. - 2002.- № 5.- С.138-143

71. Смовженко Т.С. Інноваційні стратегії зарубіжних банків / Т. С. Смовженко, С. Б. Єгоричева // Гроші та кредит. — 2016. — № 8. — С. 51–56.

72. Суховерхов А. Б. Мобильный эквайринг: реальность и перспективы / А. Б.Суховерхов // Методический журнал. Расчеты и операционная работа в коммерческом банке. – № 6. – 2015. – С. 31-38.

73. Ткачук В. Інноваційна політика банків на ринку банківських послуг. Економічний аналіз: зб. наук. праць / редкол.: С. Шкарабан (голов. ред.) та ін. Т. 14. № 2. Тернопіль: видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. С. 43–51.

74. ТОП-25 сайтів України січень 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hi-tech.ua/v-yanvare-2021-goda-v-tope-sajtov-dlya-ukrainczev-royavilis-rada-gov-ua-i-104-ua/>

75. Чайковський Я. І. Банківські інновації: перспективи та загрози електронних банківських послуг / Я. І. Чайковський, Я. Ю. Ковальчук // Світ фінансів. - 2018. - Вип.4. - С. 121-136

76. Шуба М.В., Рудник А.О. Світові тренди банківських інновацій / М.В. Шуба, А.О. Рудник [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2015. - № 12. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4638>.

77. Що заважає українським банкам розвиватися онлайн [Електронний ресурс].– 2017. — Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/CHto-meshaet-ukrainskimbankamrazvivatsya-onlajn>.

78. Юрчук Н.П. Перспективи розвитку інформаційних технологій в банківській системі [Електронний ресурс] / Н.П. Юрчук // Ефективна економіка. — 2015. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4305>.